Kusaidia familia kuwa viongozi katika mazungumzo kuhusu elimu jumuishi

Kusaidia familia kuwa viongozi katika mazungumzo kuhusu elimu jumuishi

Ukuzaji wa zana za Inclusion International kusaidia utetezi wa mashinani wa familia za watu wenye ulemavu wa akili ulifadhiliwa na Mpango wa Elimu Mjumuisho wa Benki ya Dunia (IEI).

Mpango wa Elimu Jumuishi (IEI) ni hazina ya uaminifu ya wafadhili wengi inayosimamiwa na Benki ya Dunia. Ilizinduliwa mwaka wa 2019 kwa usaidizi kutoka kwa Shirika la Ushirikiano wa Maendeleo la Norway (Norad) na Idara ya Maendeleo ya Kimataifa ya serikali ya Uingereza (DFID - sasa FCDO), mpango huo unawekeza katika utaalam wa kiufundi na rasilimali za maarifa ambazo zinasaidia nchi katika kufanya elimu kuwa jumuishi kwa watoto katika wigo wa ulemavu.

©2024 na Inclusion International. Haki zote zimehifadhiwa. Inclusion International ni mtandao wa kimataifa wa watu wenye ulemavu wa akili na familia zao.

ISBN 978-1-9196009-4-9
Mwandishi: Federica Settimi

Kwa maelezo zaidi au kwa nakala za ripoti hii wasiliana na:

Inclusion International
The Foundry
17 Oval Way,
London, United Kingdom
SE11 5RR

Barua pepe: info@inclusion-international.org

www.inclusion-international.org

Yaliyomo

Utangulizi 04

Usaidizi kwa Vikundi vya Familia 06

Taarifa kwa washirika na washirika wa vikundi vya familia

Sehemu ya 1: Kujenga maono ya elimu jumuishi 07

Sehemu ya 2: Tetezi wa Familia kwa elimu jumuishi 14

Sehemu ya 3: Elimu Jumuishi kwa Vitendo 17

Sehemu ya 4: Kuvunja Vikwazo vya Elimu Jumuishi 22

Sehemu ya 5: Ufuatiliaji wa Elimu Jumuishi unaoongozwa na Familia 29

Kuchukua Hatua ili Kusaidia Vikundi vya Familia 32

Mkusanyiko wa Zana 34

Rasilimali zinazofaa kwa ajili ya kusaidia kazi ya vikundi vya familia

Kusaidia familia kujenga maono ya elimu jumuishi 35

Jukumu la familia katika kuendeleza elimu jumuishi 38

Kipeperushi kuhusu haki za wanafunzi 40

Kaswali ya kawaida ya familia kuhusu elimu jumuishi 41

Kukataliwa, kutengwa, kuhusishwa na kujumuishwa: Ni tofauti gani? 45

Njia ya Mifumo ya Elimu Jumuishi 47

Kile ambacho familia zinahitaji kujua kuhusu Muundo Jumuishi wa Kujifunza (UDL) 50

Vizuizi vya kawaida dhidi ya elimu 51

Je, familia zinawezaje kufuatilia elimu jumuishi? 53

Kuelewa sheria kuhusu elimu jumuishi 55

Shukrani 58

Utangulizi

Kote ulimwenguni, familia za watoto wenye ulemavu hutekeleza jukumu muhimu la utetezi katika kushinikiza jamii zao na serikali zao kutoa elimu jumuishi.[1]

Familia ni daraja kati ya mtoto na shule na jamii, na familia zinaweza kuwaelekeza watoto wao wenye ulemavu wa akili kwenye njia ya kujumuishwa na kujitegemea kwa kutetea ujumuishaji shuleni na katika jamii tangu utotoni. Kushinikiza upatikanaji wa elimu kunaweza kuwa hatua ya kwanza ya mwanafamilia katika jukwaa la utetezi, na ingawa elimu imetambuliwa kama haki ya binadamu tangu 1948, bado ni jambo la kawaida kwa watoto wenye ulemavu wa akili kutengwa na shule za kawaida.

Watoto wenye ulemavu wa akili wana haki ya kujumuishwa shuleni na kufurahia elimu jumuishi, iliyosawazishwa na yenye usawa kama watoto wengine. Ingawa desturi nzuri za ujumuishaji wa wanafunzi wenye ulemavu katika elimu zimeonekana katika miongo kadhaa iliyopita katika baadhi ya nchi, bado kuna vizuizi vingi dhidi ya upatikanaji wa elimu, kuendelea na elimu kwa njia bora na upatikanaji wa fursa.

Elimu Mjumuisho ni mfumo ambapo watoto wote, bila kujali ulemavu wao, jinsia, hali ya kijamii na kiuchumi, kitamaduni, na kidini au wahamiaji/wakimbizi, wana fursa sawa ya kujifunza pamoja darasani na wenzao. Maelezo zaidi kuhusu jinsi "elimu-jumuishi" inavyofafanuliwa yanaweza kupatikana katika karatasi ya nafasi ya mtandao ya Inclusion International iliyopitishwa na OPD zinazowakilisha watu wenye ulemavu wa akili na familia zao mnamo 2022.

Takwimu za UNESCO-UIS za mwaka 2018 zinaonyesha kwamba kati ya watoto milioni 64 wenye umri wa kuhudhuria shule ya msingi ambao hawajaenda shule, wengi wao ni watoto wenye ulemavu. Katika nchi za kipato cha chini na za kipato cha chini cha kati, karibu 40% ya watoto wenye ulemavu hawaendi shule katika ngazi ya msingi na asilimia hii inaongezeka hadi 55% katika ngazi ya chini ya sekondari (UNICEF, 2016). Wanafunzi wenye ulemavu wa akili ndio waliotengwa zaidi. Ripoti ya Global Education Monitoring Report 2020 kuhusu ujumuishaji katika elimu inasema kwamba "wale walio na ulemavu wa kihisia, kimwili au kiakili wana uwezekano mara 2.5 zaidi wa kutowahi kwenda shuleni kuliko wenzao wasio na ulemavu."

Ripoti ya kimataifa ya UNICEF kwa jina "Seen, Counted, Included: Using data to shed light on the well-being of children with disabilities"[1] ilitambua kwamba "kuhusika kwa wazazi katika elimu ya watoto wao na kujifunza kwao kumetambuliwa kuwa kitabiri kikuu na sahihi cha mafanikio ya kielimu, kukiboresha kujiamini kwa watoto, kujituma kwao na matokeo yao shuleni. Kuhusika kwa wazazi hakuboreshi tu elimu ya watoto na matokeo yao bali pia kunaweza kuondoa hatari zingine za kijamii. Faida zinaweza kuwa kubwa zaidi kwa watoto wenye ulemavu, ambao wanakabiliwa na vizuizi vingi zaidi katika kupata elimu"[3]. Makala ya A multi country study in Latin America by UNICEF LACRO and Inclusion International[4] y alithibitisha jambo hilo - familia zinatekeleza jukumu muhimu katika kuendeleza haki ya kupata elimu jumuishi kwa ajili ya watoto wao.

Ukitambua kwamba vikundi madhubuti vya familia viko katika mstari wa mbele katika mapambano ya haki ya kupata elimu jumuishi, mkusanyiko huu

[1] UNICEF (2016).

[2] UNESCO (2020). *Global Education Monitoring Report: Inclusion and Education, All Means All*. Paris: UNESCO.

[3] Mfuko wa Watoto wa Umoja wa Mataifa (2021). *Seen, Counted, Included: Using data to shed light on the well-being of children with disabilities*. New York: UNICEF.

[4] Inclusion International et al (2021). *OUR OPINION MATTERS: Perspective of boys, girls and adolescents on discrimination and barriers to Inclusive Education*. UNICEF LACRO.

wa zana unalenga kutoa seti ya rasilimali ambazo washirika wanaweza kutumia kusaidia vikundi vya familia vya mashinani ambavyo wanafanya kazi navyo, wanavifadhili au kushirikiana navyo kuimarisha utetezi wao wa elimu jumuishi.

Zana, miongozo, rasilimali, na maudhui mengine yaliyojumuishwa katika mkusanyiko huu wa zana, yaliandaliwa kwa kuzingatia mafanikio na mahitaji ya vikundi vya familia katika ngazi ya kieneo, kama yalivyotambuliwa na wanafamilia wenyewe.

Mashirikisho ya kitaifa ya vikundi vya familia vya mashinani katika Amerika ya Kusini na Afrika Kusini mwa Jangwa la Sahara kutoka mtandao wa Inclusion International yalifanya mahojiano na utafiti katika vikundi maalum yakilenga wanafamilia wa watu wenye ulemavu wa akili katika ngazi ya kieneo ili kusaidia kuandaa mkusanyiko huu wa zana. Mkusanyiko huu wa zana wa kusaidia vikundi vya familia pia uliundwa chini ya uongozi wa kikundi cha viongozi wa familia kutoka Afrika Kusini mwa Jangwa la Sahara na Amerika ya Kusini, ambao walishiriki yale waliopitia wao wenyewe na yale ambayo mitandao ya familia yamepitia katika nchi na maeneo yao ili kuunda seti ya zana zinazofaa kimuktadha zinazolenga kuimarisha vikundi vya familia.

Kila sehemu ya mkusanyiko huu wa zana inaangazia maudhui ambayo mashirika yanahitaji kujua kuhusu jinsi familia zinavyochukua hatua katika kutetea elimu jumuishi, na usaidizi ambao familia zinahitaji ili kuimarisha shughuli zao za utetezi wa elimu jumuishi.

Yakiwa na taarifa hii na zana za kiutendaji na rasilimali zilizomo, mkusanyiko huu wa zana huwezesha mashirika kuwa washirika bora wa vikundi vya familia vya kieneo katika ushirikiano wao katika kazi ya elimu jumuishi. Mkusanyiko huu wa zana pia unahakikisha kwamba mashirika hayo yanachangia katika kusaidia na kuimarisha familia kama watetezi muhimu wa elimu jumuishi.

Maudhui ya mkusanyiko huu wa zana yaliandaliwa chini ya ufadhili wa Mpango wa Elimu Jumuishi wa Benki ya Dunia (World Bank Inclusive Education Initiative).

Kusaidia Vikundi vya Familia Kutetea Elimu Jumuishi

Mkusanyiko huu wa zana utayapa mashirika mafunzo na zana za kusaidia familia kwa maarifa na rasilimali kuhusu vipengele kama vile Muundo Jumuishi wa Kujifunza (UDL) na mbinu mbalimbali jumuishi za kufundisha kama msingi wa ushirikiano wao na washikadau wa kijamii na walimu ili kuunga mkono mbinu mbili sawia za kutoa elimu jumuishi kwa walemavu.

Muundo wa mkusanyiko huu wa zana una sehemu tano:

1. Kujenga maono ya elimu jumuishi
2. Tetezi wa Familia kwa elimu jumuishi
3. Elimu Jumuishi kwa Vitendo
4. Kuvunja Vikwazo vya Elimu Jumuishi
5. Ufuatiliaji wa Elimu Jumuishi unaoongozwa na Familia

Kila sehemu inajumuisha maelezo yanayozingatia muktadha ili mashirika yaelewe jinsi vikundi vya familia vinavyofanya kazi katika kazi yao elimu jumuishi, zana na rasilimali ambazo mashirika yanaweza kushiriki na kutumia ili kusaidia vikundi vya familia vya kieneo ambavyo yanashirikiana navyo katika kazi ya elimu jumuishi, pamoja na hatua ambazo mashirika yanapaswa kuchukua ili kusaidia familia kutekeleza kazi hii muhimu.

Zana hizi ziliandaliwa kwa kuzingatia maoni ya vikundi vya familia nchini Kenya, Zanzibar, Benin, Peru, na Nicaragua, ambao walieleza ni rasilimali gani wanahitaji kutoka kwa washirika ili kuimarisha kazi zao.

Kwa kutumia zana hizi kusaidia vikundi vya familia, mashirika yanasaidia kuimarisha mitandao madhubuti ya utetezi ya familia zinazoongoza mapambano ya elimu jumuishi katika ngazi ya mashinani.

Kujenga maono ya elimu jumuishi

Wakati familia zilizo na mtoto au mwanafamilia mwenye ulemavu wa akili zinakuwa na mwingiliano wao wa kwanza na mfumo wa elimu, zinakabiliwa na msururu wa changamoto. Zinaweza kukabiliwa na kukataliwa na shule za kawaida, wanaweza kushauriwa kumpeleka mtoto wao katika mazingira yaliyotengwa (pia huitwa 'shule maalum') wakiahidiwa kwamba mtoto wao atapata elimu itakayomfaa zaidi. Ukweli ni kwamba shule maalum na mazingira mengine ya elimu yaliyotengwa hayatamsaidia watoto kupiga hatua mbele na kufikia uwezo wao kamili, lakini mara nyingi familia hazina taarifa kuhusu ni mbinu gani za elimu zinafaa zaidi.

Familia ambazo zimeshinikiza kwamba mwanafamilia wao mwenye ulemavu wa akili ajumuishwe katika shule ya kawaida zinajua kwamba wanafunzi wenye ulemavu wa akili hufikia uwezo wao kamili wanapojifunza katika shule jumuishi katika madarasa yale yale pamoja na wenzao wenye ulemavu na wasio na ulemavu wenye hali mbalimbali za kijamii na kiuchumi, za kitamaduni na kidini, wa jinsia tofauti na hali mbalimbali za uhamiaji.

Mashirikisho ya mashirika ya watu wenye ulemavu (OPDs) yanayowakilisha watu wenye ulemavu wa akili na familia zao yana msimamo mmoja kuhusu elimu jumuishi ambao unalingana na jinsi Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Watu wenye Ulemavu (UN CRPD) unavyoeleza elimu jumuishi katika Kifungu chake cha 24 na katika Maoni ya Jumla ya 4 ya Kamati ya CRPD (CRPD Committee's General Comment 4). Vuguvugu la familia linatambua kwamba mifumo ya elimu jumuishi inajumuisha wanafunzi wote wenye ulemavu na wasio na ulemavu tangu mwanzoni - hii ina maana kwamba mipango maalum au iliyotengwa kwa ajili ya wanafunzi wenye ulemavu haihitajiki.

[5] Inclusion International (2022). Position Paper on Inclusive Education.

[6] Article 24 of the UN CRPD is dedicated to education.

[7] UN CRPD's General Comment 4 is about Inclusive Education. General comments aim to help States parties to fulfil their obligations by providing additional guidance about the provisions of the Convention. General Comment 4 on Inclusive Education can be found at **this link**.

Maono ya vuguvugu la familia kwa ajili ya elimu jumuishi

Msimamo wa mtandao wa Inclusion International kuhusu elimu jumuishi.
Elimu jumuishi inamaanisha:

- ✓ Wanafunzi wote wanajifunza pamoja - elimu jumuishi haimaanishi kutengwa, kutojumuishwa au kuhusishwa. Kutengwa kunamaanisha kuwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili anaenda katika madarasa tofauti yasiyohudhuriwa na wenzake wasio na ulemavu. Kuhusishwa kunamaanisha kwamba wanafunzi wenye ulemavu wa akili wanajifunza darasani na wenzao wenye ulemavu na wasio na ulemavu lakini bila msaada wa kushiriki na kufaulu. Kutengwa na kuhusishwa ni kinyume cha kanuni ya Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Watu wenye Ulemavu (UN CRPD), kwa hivyo ni ukiukaji wa haki za binadamu.
- ✓ Kila mwanafunzi mwenye ulemavu ana haki ya kuhudhuria shule sawa na wanafunzi ambao hawana ulemavu - serikali katika nchi ambazo zimeidhinisha CRPD lazima zitoe mfumo huu wa elimu jumuishi.
- ✓ Watu wenye ulemavu wanapaswa kupewa msaada wanaohitaji ili kufurahia haki yao ya kupata elimu.

Elimu jumuishi unahakikisha kwamba wanafunzi wenye ulemavu wanapata fursa ya kujifunza, kushiriki na kujiendeleza. Elimu jumuishi hupelekea watu wenye ulemavu kuchangia katika jamii zao na hunufaisha watoto wote. Elimu jumuishi husaidia kujenga jamii zenye usawa, ambapo hali tofauti za watu zinathaminiwa, zinasherehekewa na kuungwa mkono. Watu wenye ulemavu wa akili wana haki ya kujumuishwa katika mifumo ya elimu na mazingira ambayo yanajumuisha wote.

Hata hivyo, licha ya kuelekea kufikia maelewano kuhusu elimu jumuishi katika majukwa ya utetezi ya ngazi ya kimataifa, katika ngazi ya mashinani, familia nyingi za watu wenye ulemavu wa akili huenda hata hazijui kwamba elimu jumuishi ni kitu kinachoweza kupatikana kwa mtoto wao mwenye umri wa kwenda shule. Changamoto kuu ambayo vikundi vya familia hukabiliana nayo katika kazi zao ni kupambana na dhana potovu kuhusu watu wenye ulemavu katika mfumo wa elimu, na kusaidia familia kuelewa mambo yanayowezekana na kujenga maono ya elimu jumuishi.

OPD zinazowakilisha watu wenye ulemavu wa akili na familia zao ziliripoti kwamba ufahamu wa familia kuhusu elimu jumuishi na hitaji lao la elimu hiyo hutofautiana kutoka jamii moja hadi nyingine, na hilo linaweza kuwa dhihirisho la aina ya elimu inayopatikana kwa watoto katika eneo hilo. Kwa familia nyingi, tofauti kati ya elimu katika mazingira yaliyotengwa, elimu husishi, na elimu jumuishi haiko wazi kila wakati, na familia zinaweza kuomba kile wanachojua tayari kipo katika jamii zao. Katika hali nyingi, ikiwa elimu katika mazingira yaliyotengwa ndio elimu ya pekee ambayo familia inajua inapatikana, huenda hiyo ndio aina ya elimu watakayodai, hasa katika nchi ambako mifumo ya elimu katika mazingira yaliyotengwa imekita mizizi, kama ilivyo katika nchi nyingi za Amerika ya Kusini.

▶ **ZANA:** Makala ya Inclusion International Yanayoeleza Msimamo Wao Kuhusu Elimu Jumuishi

Kagua karatasi hii ya msimamo ili kuhakikisha kuwa kazi yako kuhusu elimu-jumuishi inaendana na maono ya harakati za watu wenye ulemavu wa akili na familia zao.

> “Familia hazina njia moja ya kudai elimu kwa ajili ya watoto wao. Mara nyingi wanapendelea elimu maalum kwa sababu ya matatizo makubwa yanayokabili mfumo wa elimu na ambayo yanawaathiri watoto wote kwa ujumla - katika masuala kama vile mafunzo ya kitaaluma, idadi ya wanafunzi, rasilimali za elimu, na janga la Korona limefanya hali hiyo iwe mbaya zaidi.”

Kiongozi wa Familia Nchini Ecuador

Hiali hiyo inaweza kusababisha migawanyiko katika vikundi vya familia, huku baadhi ya familia zikishinikiza upatikanaji wa elimu katika mazingira yaliyotengwa na zingine zikitetea elimu jumuishi. Mgawanyiko huu unadhihirika wazi hasa kati ya familia za vijijini na za mijini na kati ya familia za vijana na za wazee, na migawanyiko inayohusiana na mapato pia ipo.

"Familia za vijana zina taarifa zaidi na hudai zijumuishwe, familia zingine katika maeneo ya mbali hazijui haki zao au sheria zilizopo, kwa hivyo hatua zinazochukuliwa na familia hizo katika maeneo hayo hazipati usaidizi."

Kiongozi wa familia nchini Peru

"Baadhi ya familia hazipati usaidizi au zinakabiliwa na vizuizi vya kiuchumi na ukosefu wa zana za kuendana na mchakato, kwa hivyo, familia hazizungumzi kwa sauti moja katika kuwasilisha madai yao. Familia maskini zaidi zinaendelea kuchagua elimu maalum."

Kiongozi wa familia nchini Uruguay

Sababu kwa nini si familia zote katika ngazi ya mashinani zinashinikiza upatikanaji wa elimu jumuishi iko wazi - ikiwa familia huambiwa mara kwa mara tangu kuzaliwa kwa mtoto wao kwamba zinahitaji kupata huduma maalum katika mazingira yaliyotengwa, itakuwa vigumu kwa wazazi kuamini kwamba mazingira ya elimu jumuishi yatakuwa chaguo zuri kwa mwanafamilia wao mwenye ulemavu wa akili. Baadhi ya wazazi wanaweza kuchagua elimu katika mazingira yaliyotengwa kwa sababu wameambiwa kwamba watoto wao watapata uangalizi zaidi na "huduma" bora zaidi huko - na vile vile kwa sababu wazazi wanaambiwa kwamba shule zilizotengwa ndio njia bora zaidi ya kuhakikisha usalama na ulinzi wa watoto wao.

"Kuna tofauti kubwa ya maoni kati ya familia zinazoishi katika miji midogo au miji ya mkoa na familia zinazoishi vijijini. Wana dhana kwamba watoto wao watatendewa vibaya, kwamba watatengwa katika shule jumuishi, kwamba wataachwa tu wakiweka rangi kwenye michoro."

Kiongozi wa familia nchini Ecuador

Zaidi ya hayo, mifumo ya shule zilizotengwa kwa ajili ya watoto wenye ulemavu imeimarika vyema, kwa hivyo familia zinaikubali kama chaguo la msingi la elimu. Huku dhana iliyozoeleka ikiwa kwamba watoto wenye ulemavu wanahitaji kuwa katika shule zilizotengwa, familia katika jamii ambapo shule zilizotengwa zimeimarika vyema zinaweza kuhofia kwamba mtoto wao atabaguliwa ikiwa watampeleka katika shule jumuishi. Kinyume cha hilo, mashirika ya kifamilia katika Afrika Kusini mwa Jangwa la Sahara yaliripoti kwamba wakati shule zilizotengwa hazijaimarika vyema na wakati familia hazina picha kamili ya kile kinachohusika katika aina tofauti za elimu zinazoweza kupatikana kwa watoto wao, wao huchukulia elimu jumuishi kama chaguo la msingi.

Wakati wanafamilia wa watu wenye ulemavu wa akili hawana ufahamu wa haki za wanafamilia wao na hawatambui kuwa elimu jumuishi ni chaguo halali katika jamii yao, wanaweza kuomba shule zilizotengwa chaguzi zilizotengwa hapo mwanzoni. Katika ngazi ya jamii, mashirika ya familia za watu wenye ulemavu husaidia familia katika safari yao ya kupata kujumuishwa kwa kuwapa ufahamu kuhusu haki zao na kwa kuwasaidia kujenga maono ya jinsi mustakabali jumuishi unavyoweza kuonekana kwa wanafamilia wao.

Kuna mikakati mingi ambayo vikundi vya familia hutumia kusaidia familia kujenga maono hayo ya elimu jumuishi. Kuanzia kuunganisha familia kote nchini kwa kutumia WhatsApp, hadi kutumia teknolojia ya kusaidia familia kujifunza, kutumia rasilimali za vyombo vya habari ili kuonyesha familia jinsi ujumuishaji unavyoonekana, viongozi wa familia katika vuguvugu hutumia mikakati bunifu ya kuelimisha familia kuhusu jinsi elimu jumuishi inavyoweza kuzalisha mambo mapya kwa watu wenye ulemavu wa akili.

"Nchini Ethiopia], familia nyingi hazijui kuhusu mifumo tofauti ya elimu, lakini zinaamini kwamba watoto wao wanapaswa kuwa pamoja na wenzao kwa njia zote."

Kiongozi wa familia nchini Ethiopia

"Leo, teknolojia ni moja ya yetu rasilimali kubwa zaidi. Tuna, kwa kwa mfano, ukaribu mwingi kupitia vikundi vyetu vya WhatsApp. Familia wanatumia mawasiliano na teknolojia kama hii kwa njia nyingi kwa sababu ni njia yenye ufanisi sana wajulishe familia. Chaneli hii ni muhimu sana kwetu kuweza kutoa msaada wa haraka na kwa familia kuimarisha mtandao wao."

Mama na kiongozi wa kikundi cha familia huko Colombia

Mfano

Utamaduni wa pop kama kianzilishi cha mazungumzo kuhusu elimu jumuishi

Majukwaa mengine yanayoweza kufikiwa kama vile utamaduni wa pop yanaweza kuwa zana muhimu ya kusaidia familia kukubali elimu jumuishi. Katika msururu wa warsha za familia mpya za watu wenye ulemavu wa akili, Asdown Colombia iligundua kuwa ni zoezi muhimu sana kutumia telenovela zinazozungumza kuhusu changamoto za kawaida zinazoweza kuikabili familia katika juhudi zao za kuhakikisha mwanafamilia wao anapata elimu jumuishi.

Telenovela hiyo ilionyesha athari za ubaguzi katika maisha ya familia. Kipindi cha televisheni kilichotumika katika zoezi hili kilikuwa telenovela ambapo mama mmoja alikuwa na binti wa kupanga mwenye ugonjwa wa Down Syndrome ambaye walikuwa wamemtanganisha na kaka yake pacha asiye na ulemavu. Telenovela hiyo ilisimulia kisa cha mama huyo mlezi, daktari, ambaye alilazimika kupigania haki zote za binti yake. Hasa wakati binti yake alienda shuleni, telenovela hiyo ilimwonyesha akikabiliwa na hali ya kutengwa na kubaguliwa ambayo ni hali inayoweza kutokea na ni ya kawaida kwa wote.

Kutazama telenovela na kuendesha zoezi hilo kulisaidia familia kutafakari juu ya vizuizi ambavyo waliona kwenye telenovela hiyo, na kushiriki kuhusu vizuizi vyao mahususi na na hali halisi wanazopitia maishani mwao. Kipindi hicho cha televisheni kilisaidia familia kuelewa kile kinachohusika katika mapambano ya kupata elimu jumuishi. Zoezi hilo lilijenga ushikamano wa karibu kati ya familia ambazo zilifahamu vyema kazi wanayopaswa kutekeleza pamoja ili kuhakikisha wanafunzi wote wanapata elimu jumuishi.

"Mbinu ya kutumia vyombo vya habari inaweza kutusaidia kuelewa kile tunachozungumzia tunapozungumza kuhusu elimu jumuishi na mapambano ya kuifanikisha. Tunajiona tukiakisiwa katika matukio ya kipindi hicho, na familia pia zinaakisiwa katika mapambano ya mwanamke huyo kuona kwamba binti yake anajiunga na shule hiyo. Na alipoingia katika shule hiyo, tunaona jinsi alivyobadilisha maono yake alipomwona [binti] yake akicheza na watoto wengine na kumuona akiwa na furaha. Kuona hali hiyo kutoka nje na kupitia kipindi hicho cha televisheni kulisaidia familia kutambua kwamba haya ni mapambano ya kawaida, na kuona vizuizi vilivyopo kwa uwazi zaidi."

Astrid Cáceres, mwanafamilia katika Asdown Colombia

[9] Telenovela iliyotumika ilikuwa onyesho la Kibrazili lililoitwa (katika tafsiri yake ya Kihispania) "Páginas de Vida". Ilitolewa na kupitishwa na TV Globo na ilikuwa na vipindi 203.

Mfano

Kutumia teknolojia kufunza familia kuhusu kupata haki za elimu

Asdown, shirika kuu la kifamilia nchini Kolombia, hutumia teknolojia kusaidia familia kote nchini kuelewa manufaa ya kuendeleza na kuchagua elimu jumuishi kwa ajili ya watoto wenye ulemavu.

Asdown hutoa majukwaa ya mtandaoni kwa ajili ya kozi za mafunzo ambapo wanaweza kuzungumza na familia kuhusu matatizo makuu yanayowakabili wanapojaribu kumtafutia mtoto wao elimu. Familia zinaweza kujifunza kuhusu manufaa ya elimu jumuishi na kwa nini ndilo chaguo bora zaidi kwa mtoto wao, kisha wanaweza kupata usaidizi katika kuchukua hatua za kufanikisha maono hayo mapya ya elimu jumuishi, ikijumuisha usaidizi wa kuwasiliana na shule na kuomba watoto wao wasajiliwe. Kwa kutumia majukwaa haya ya mtandaoni, Asdown huzungumza na familia kuhusu haki za watoto, na kuwapa zana ili waweze kuchukua hatua za kufanikisha maono yao mapya ya elimu jumuishi kwa manufaa ya watoto wao na wengine.

"Teknolojia pia imeturuhusu kuonyesha vitu vingi vingine. Kwa mfano, tunaweza kushiriki semina za mtandaoni zenye wataalamu wanaozungumza kuhusu mada zinazohusiana na elimu jumuishi na tunaweza kuwasilisha mtazamo wetu. Hiyo inaweza kutoa jukwaa ambapo tunaweza kutafuta njia za kutangaza jumbe kuhusu elimu jumuishi."

Monica Cortes, Asdown Colombia

Mikakati ambayo mashirika katika ngazi ya kitaifa hutumia kusaidia familia kuelewa thamani ya elimu jumuishi hufanya kazi katika viwango tofauti. Maono ya elimu jumuishi hujengwa na kuendelezwa katika mazingira ya kikundi - kama vile mikusanyiko ya kijamii au mafunzo ya elimu jumuishi kwa familia, na pia huimarishwa kupitia mijadala ya ana kwa ana. Wanafamilia ambao tayari wana uzoefu katika elimu jumuishi wana jukumu la kutekeleza katika kuongoza na kusaidia familia mpya kupiga hatua zao za kwanza katika kuamini elimu jumuishi na kisha kuifanikisha kwa ajili ya mtoto wao.

Huku yakiongoza familia katika njia ya kufanikisha elimu jumuishi, lugha inayotumiwa na mashirika kuzungumza kuhusu elimu na ujumuishaji ni jambo muhimu.

"Lazima tuwajibike katika kuziambia familia zetu kwamba jinsi tunavyowaona watoto wetu ndivyo wengine watakavyowaona. Na hiyo ni kazi muhimu sana ili kusaidia kuacha kutumia lugha inayozingatia mapungufu - kuacha kuzingatia kile wasichoweza kufanya - na kuwa na mtazamo halisi zaidi, ambapo watoto wetu wanatambuliwa kwa msingi wa kile wanachojua kufanya, kwa msingi wa uwezo wote ambao sisi kama familia tunajua wanao.

Katika vitabu na rasilimali, mara nyingi tunapata lugha inayotuambia kwamba hawataweza kujifunza, kwamba kamwe hawataweza kufikia viwango fulani, viwango fulani vya kujifunza. Na yote hayo yamejadiliwa kwa msingi wa yale ambayo familia zenyewe zimepitia na hili ndilo kusudi kuu la kufanikisha elimu jumuishi, pale ambapo tunaweza kuionyesha jamii kila kitu tunachoweza kutoa."

Kiongozi wa familia nchini Kolombia

Rasilimali hii iliyoandaliwa na familia kuhusu jinsi ya kusaidia familia kujenga maono ya elimu jumuishi inawasilisha mifano ya baadhi ya mikakati ambayo mashirika yanaweza kutumia kusaidia familia kukumbatia elimu jumuishi kwa ajili ya watoto wao wenyewe na kuunganisha wanafamilia katika jamii kwa msingi wa wazo la elimu jumuishi.

Mapendekezo kwa ajili ya Kusaidia Familia

Kwa mashirika yanayofadhili au kufanya kazi kwa ushirikiano na familia katika ngazi ya kieneo kuhusu utetezi wa elimu jumuishi, hakikisha kuwa shirika la kifamilia lina nafasi na wakati wa kusaidia familia kujenga maono ya elimu jumuishi kama hatua ya kwanza ya shughuli yoyote ya mradi.

- ✓ Kabla ya kutarajia kikundi kipya cha familia kutekeleza kazi au shughuli zilizofadhiliwa, anza kwa kufadhili awamu ya kujenga maono.
- ✓ Hakikisha kuwa kazi yoyote inayofadhiliwa inaruhusu kikundi cha familia kuunganishwa na mtandao mpana wa familia wa kikanda au kimataifa ili kujua zaidi kuhusu jinsi mashirika mengine ya kifamilia yanavyosaidia familia mpya za watu wenye ulemavu wa akili kutetea elimu jumuishi.
- ✓ Himiza kikundi cha familia kutumia mwongozo wa majadiliano kwa ajili ya kujenga maono ya ujumuishaji ili kuweka malengo yao ya pamoja kutangulie kazi nyingine yoyote muhimu ya mradi.

Vikundi ambavyo vimepata nafasi ya kujenga maono yao ya pamoja ya elimu jumuishi vitakuwa vitengo vya utetezi vyenye ushikamano zaidi na washirika madhubuti kwa mashirika wanayoshirikiana nayo.

▶ **ZANA:**
Kusaidia familia kujenga maono ya elimu jumuishi

Vikundi vya familia vinaweza kutumia zana hii kusaidia washiriki wao au familia mpya ili kujenga maono yao ya kujumuishwa katika elimu.

Tetezi wa Familia kwa elimu jumuishi

Familia ni daraja kati ya nyumba na shule na jamii. Kama watetezi wa kawaida wa wanafamilia wao wenye ulemavu wa akili, familia zinahitaji kutekeleza jukumu muhimu katika kuhakikisha kwamba haki ya mtoto wao ya kupata elimu jumuishi inatimizwa katika mazingira ambapo ujumuishaji hauzingatiwi.

Hata hivyo, familia huambiwa mara kwa mara kwamba watoto wao wenye ulemavu wa akili wanahitaji huduma na utunzaji maalum, jambo ambalo linawawaondoa watoto wenye ulemavu kutoka katika mfumo wa elimu wa kawaida. Kile ambacho familia mara nyingi hazijui wanapozingatia machaguo wanayopewa ni kwamba mikakati ya kufundisha na ya kishirika iliyoandaliwa ili kujumuisha mbinu tofauti za kujifunza darasani (kama vile Muundo Jumuishi wa Kujifunza na mikakati mingine ya kufanya mipango) inanufaisha wanafunzi wote na mazingira ya elimu kwa jumla - hiyo ni kweli si tu kwa wale wanaoingiliana moja kwa moja na wanafunzi darasani bali pia kwa wale wanaotekeleza majukumu katika utawala wa eneo. Zikiwa na maarifa kuhusu jinsi ujumuishaji darasani unavyoweza kuonekana, familia zinaweza kuwa vichocheo vya mabadiliko katika mifumo ya elimu.

Jukumu linalotekelezwa na familia katika kutetea elimu jumuishi linaweza kuonekana kuwa tofauti katika kila familia na litabadilika kadiri umri wa mwanafunzi unavyoongezeka, lakini kwa watetezi wote wa kifamilia wa elimu jumuishi, misingi ya utetezi kwa kawaida ni ile ile. Katika hatua za mwanzo kabisa, utetezi wa familia katika mfumo wa shule mara nyingi huanza kupitia kujenga uhusiano kama chanzo kikuu cha taarifa kwa shule.

Familia zina jukumu muhimu la kutekeleza katika kutoa taarifa sahihi kuhusu matarajio yao kwa ajili ya mtoto wao na matarajio yao kwa ajili ya ujumuishaji tangu mwanzoni. Familia hujenga mahusiano madhubuti na walimu na kupitia mahusiano hayo zinaweza kutetea mahitaji ya watoto wao na desturi jumuishi darasani.

Walimu wengi katika shule za kawaida hawajapata fursa ya kufunzwa kuhusu desturi jumuishi darasani, na wanaweza kuwa na dhana fulani kuhusu watoto wenye ulemavu kama wanafunzi. Wazazi wako mstari wa mbele katika kurekebisha dhana potovu kuhusu wanafunzi wenye ulemavu na kupitia mahusiano yao chanya na walimu, wanaweza kuathiri jinsi mwalimu anavyosaidia si tu mtoto wao mwenye umri mkubwa kujumuishwa darasani, bali pia kushawishi jinsi mwalimu au shule inavyoshirikisha wanafunzi wenye ulemavu kwa miaka mingi ijayo.

"Inatokea kwamba walimu wengi katika mafunzo waliopata hawakuhitajika kujua mbinu jumuishi ni nini. Familia ina fursa ya kumsaidia mwalimu kumjua mtoto wao vyema zaidi ya jinsi anavyomjua kutokana na aina ya ulemavu wake. Wataalamu wa afya wakati mwingine huwapanga watoto kwa msingi wa utambuzi wa aina ya ulemavu, kiwango cha ulemavu (kidogo, cha wastani, kikubwa, aina ya usaidizi, moja, mbili…). Lakini taarifa hiyo ya kimatibabu hailingani na nafasi ya elimu iliyopo. Taarifa ya kimatibabu haitusaidii kuona uwezo wa mtoto au kijana, wala mtindo wake wa kujifunza. Kuwasaidia walimu kujua jinsi mtoto wao alivyo, jinsi anavyojifunza na kupiga hatua mbele, kile kinachompendezwa na kumtia motisha, na kuzungumza juu yake kwa njia chanya (kuonyesha uwezo wake) kunaweza kumsaidia mwalimu kuelewa aina ya usaidizi ambao mtoto anahitaji na jinsi mwalimu anavyoweza kujenga mazingira yanayomwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu kufikia uwezo wake kamili."

Family leader in Peru

Familia mara nyingi hulazimika kubuni nafasi kwa ajili ya utetezi wao wenyewe shuleni. Kila uhusiano kati ya mwalimu na wazazi wa watoto anaowafundisha ni tofauti, na familia za watoto wenye ulemavu wa akili ambazo zinajenga uhusiano huo na walimu zinaweza kujenga uhusiano huo kwa njia tofauti, na zinaweza kuchukua hatua za kiutendaji zaidi katika kumsaidia mwalimu kuliko wazazi wa wanafunzi wengine darasani.

Darasani, baadhi ya majukumu ambayo wanafamilia wa wanafunzi wenye ulemavu wa akili wanaweza kutekeleza yanajumuisha:

Kuweka Matarajio

Familia ndio chanzo kikuu cha taarifa kuhusu watoto wao wenye ulemavu. Familia ndio wataalam katika kila kitu kinachohusiana na uwezo wa mtoto wao na usaidizi anaohitaji ili kufikia malengo yake.

Kuondoa Dhana Potovu

Wazazi na wanafamilia wanaweza kuwasaidia walimu kuchangia katika kuondoa dhana potovu na ubaguzi dhidi ya watoto wenye ulemavu kwa kuwa mfano katika lugha wanayotumia na matarajio wanayoweka. Wazazi pia wanapata kujua kupitia mitandao ya familia kwamba elimu jumuishi ina ufanisi, na wanaweza kusaidia walimu kuelewa kwamba elimu jumuishi huwanufaisha wanafunzi wote.

Rasilimali ya Rufaa

Wazazi na wanafamilia wanaweza kuwasaidia walimu na wakurugenzi wa shule kutambua rasilimali na usaidizi unaohitajika ili kuendeleza/kufanikisha/kuboresha ujumuishaji katika elimu.

Utetezi

Wazazi na wanafamilia wanaweza kujenga imani kati yao na walimu na maofisa wa shule, na kupata fursa ya kushiriki utaalamu wao na kushawishi maamuzi kuhusu elimu kwa lengo la kuwa na shule jumuishi zaidi. Wazazi na wanafamilia wanaweza kufanya watu wengi zaidi wahitaji elimu iliyo jumuishi, bora na yenye usawa.

Rasilimali hii iliyoandaliwa na familia kuhusu majukumu yanayotekelezwa na wanafamilia darasani ni mahali pazuri pa kuanzia majadiliano kuhusu jinsi familia zinavyoweza kushirikiana na walimu, shule, na watu wengine katika jamii yao ili kutetea elimu jumuishi.

Zana hii inaweza kutumiwa na mashirika ya kifamilia kusaidia familia changa kuelewa kile wanachoweza kufanya ili kuendeleza ujumuishaji katika elimu, lakini pia inaweza kuwa rasilimali muhimu kwa walimu na shule katika kuelewa jinsi familia zinavyoweza kuwasaidia ili kutoa elimu jumuishi zaidi. Wakati walimu na shule wanaelewa kuwa maarifa na maadili ya familia kuhusu elimu jumuishi yanaweza kusaidia kuboresha matokeo ya elimu kwa wanafunzi wote, ushirikiano madhubuti zaidi kwa ajili ya ujumuishaji unaweza kufanikishwa.

Mapendekezo kwa ajili ya Kusaidia Familia

Kwa mashirika ambayo yanajishughulisha na kufunza walimu, jumuisha uelewa wa jukumu ambalo familia za watoto wenye ulemavu hutekeleza katika mafunzo ya walimu, ikiwa ni pamoja na:

- ✓ Mbinu inayozingatia familia na inayotambua familia kama chanzo bora zaidi cha taarifa na maarifa kuhusu mikakati jumuishi inayomnufaisha mtoto binafsi.
- ✓ Majukumu yanayotekelezwa na wanafamilia katika kuunga mkono elimu jumuishi darasani au shuleni kwa upana zaidi.

Walimu wanaofanya kazi kwa ushirikiano na familia za watoto wenye ulemavu wanapata ushauri wa moja kwa moja kuhusu mikakati inayonufaisha kila mtoto kibinafsi, na hivyo wanakuwa na madarasa jumuishi zaidi!

▶ ZANA:
Jukumu la familia katika kuendeleza elimu jumuishi

Shiriki nyenzo hii na familia ili kutambulisha majukumu wanayoweza kutekeleza katika utetezi wa elimu mjumuisho, na ushiriki nyenzo hii na walimu ili kuwasaidia kuelewa jinsi familia zinavyoweza kuwa nyenzo muhimu kwa mfumo wa shule.

Ili familia ziwe watetezi wenye ufanisi zaidi wa ujumuishaji na zitekeleze jukumu lao kama chanzo cha maarifa na utetezi wa walimu, familia lazima pia ziwe na zana za kuwa viongozi madhubuti katika mazungumzo kuhusu ujumuishaji.

Elimu jumuishi inawanufaisha wanafunzi wote, na familia zinazotetea elimu jumuishi katika jamii yao haziendelezi tu haki za mtoto wao, lakini zinaendeleza haki za wanafunzi wote - hii inafanya iwe ni lazima familia hizo ziwe na ufahamu wa kutosha kuhusu haki, desturi bora kwa ajili ya ujumuishaji, na uelewa wa mambo ambayo ni lazima yazingatiwe pasipo kujadiliwa kwa ajili ya ujumuishaji darasani.

Rasilimali hii created by families about the rights of students to inclusive education ni maarifa muhimu si tu kwa familia zinazotetea ujumuishaji, bali pia kwa walimu na wasimamizi wa shule ambao wana wajibu wa kuhakikisha haki hizo zinatekelezwa.

Kwa shule, ufahamu wa haki za wanafunzi na kuwajibika katika kuhakikisha kwamba haki hizo zinatekelezwa haisadii tu wanafunzi wenye ulemavu, bali pia inasaidia jamii nzima ya shule kuelewa ni kwa nini ujumuishaji ni muhimu na ni mambo gani ni lazima yazingatiwe pasipo kujadiliwa wakati shule zinaongoza kwa mfano katika suala la haki zinazohusu elimu.

Mapendekezo kwa ajili ya Kusaidia Familia

Kwa mashirika yanayofanya kazi kwa ushirikiano na shule, saidia kujenga ufahamu wa haki za wanafunzi katika kazi mnayofanya na shule na familia.

- ✓ Kuhakikisha kwamba walimu, wasimamizi wa shule, na wahusika wengine katika mfumo wa elimu katika jamii wanaelewa haki za wanafunzi na wajibu wao wa kuhakikisha haki hizo zinatekelezwa.
- ✓ Hakikisha kwamba familia ambazo zina watoto wenye ulemavu wa akili shuleni zinapata taarifa kuhusu haki za wanafunzi na wanaelewa jukumu lao katika kuhakikisha shule inawajibika.

▶ ZANA:
Kipeperushi kuhusu haki za wanafunzi

Walimu na shule pia wanaweza kutumia nyenzo hii kupata taarifa kuhusu haki ambazo wanafunzi wanazo katika madarasa yao.

Elimu Jumuishi kwa Vitendo

Mitandao ya kifamilia inasaidia familia changa zilizo na mtoto au mwanafamilia mwenye ulemavu wa akili kufikiria na kuamini katika ujumuishaji, ikiwasaidia kujiunga na wito wa ujumuishaji shuleni na kuwa mawakala wa mabadiliko katika jamii zao. Hata hivyo, ili kuwa mtetezi madhubuti wa ujumuishaji darasani, familia pia zinahitaji kujenga uelewa wa jinsi ujumuishi unavyoonekana kiutendaji. Kufanya utetezi unaolenga walimu na wasimamizi wa shule kwa kuomba "ujumuishaji" na kudai utekelezaji wa haki za wanafunzi kunaweza kusifaulu bila maombi mahususi ambayo shule inaweza kutekeleza kama hatua za kiutendaji.

Ikiwa familia zinafahamu msaada, mikakati na mbinu zinazohitaji kutekelezwa darasani ili kufanikisha ujumuishaji, basi maombi yao kwa shule yanaweza kutokana na "maombi" ya wazi yanayoweza kutimizwa. Ufahamu wa jinsi ujumuishiaji unavyoonekana kiutendaji pia husaidia familia kutambua wakati mambo fulani hayapatikani au hayatoshi, na kuwapa taarifa wanazohitaji ili kusaidia shule na walimu kuelewa kile kinachokosekana na kupanga kufundisha kwa njia jumushi zaidi.

Wanafamilia ambao dhana ya elimu jumuishi ni mpya kwao mara nyingi huuliza "elimu jumuishi" inamaanisha nini kiutendaji. Ingawa kanuni za elimu jumuishi ni zile zile kote duniani, kuna tofauti kubwa katika utoaji wa elimu miongoni mwa nchi mbalimbali (kati ya maeneo ya mijini na vijijini, kwa mfano) na hata tofauti kubwa zaidi katika jinsi ujumuishaji darasani unavyoonekana kutoka nchi moja hadi nyingine. Tofauti hizo hutokana na viwango vya matumizi ya fedha za umma zilizotengwa kwa ajili ya elimu, kwa mfano.

Kuna mwelekeo unaozidi kujitokeza wa kuzingatia elimu jumuishi kupitia mtazamo wa utofauti - kanuni kwamba shule jumuishi zinaonyesha mchanganyiko wa wakazi wa eneo hilo kwa kuwakaribisha wanafunzi wote bila kujali ulemavu wao, jinsia yao, hali yao ya kijamii, kiuchumi na kitamaduni na kuhakikisha kwamba wanafunzi wote wanaweza kujifunza na kupiga hatua mbele. Mtazamo huu wa elimu unatokana na kanuni elekezi kama inavyoonyeshwa katika Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Watu Wenye Ulemavu (CRPD) na Maoni ya Jumla ya 4 yaliyotolewa na kamati ya Umoja wa Mataifa ya CRPD, ambayo yanaeleza athari za CRPD kwa elimu jumuishi, na pia Inclusion International's position paper on inclusive education.

Kilicho muhimu kwa familia ni kwamba mtazamo huu wa utofauti katika elimu jumuishi unamaanisha kwamba wanafamilia hawatetei tu mtoto wao au watoto wenye ulemavu ili wajumuishwe shuleni - familia zinazotetea elimu jumuishi zinatetea mifumo jumuishi zaidi ambayo inawanufaisha watoto wote, akiwemo mtoto wao mwenye ulemavu wa akili. Tofauti iliyoko kati ya kumtetea mtoto wako mwenyewe na kutetea mabadiliko ya mifumo katika elimu kwa ajili ya wanafunzi wote wa aina mbalimbali inaweza kuonekana kuwa kubwa kwa familia, hasa familia ambazo zinaanza shughuli za utetezi kwa mara ya kwanza. Kwa sababu hiyo, ni muhimu kwamba familia zipewe taarifa kuhusu maana ya elimu jumuishi, kwamba zifanye kazi kwa ushirikiano na vuguvugu la watu wenye ulemavu wa aina zote na vikundi vingine vinavyoshughulikia haki zinazohusu elimu, na kwamba familia ziongozwe kwa kupewa jumbe za utetezi wa ujumuishaji zinazoonyesha hitaji la kuzingatia utofauti katika kutetea ujumuishaji.

Mapendekezo kwa ajili ya Kusaidia Familia

Kwa mashirika yanayofanya kazi kwa ushirikiano na vikundi vya familia au vikundi vingine vinavyolenga shule katika utetezi wao wa ujumuishaji katika elimu, hakikisha kwamba kila mtu anapanga kutekeleza hatua za kuendeleza ujumuishaji akiwa na "mtazamo unaozingatia utofauti."

- ✓ Hakikisha kwamba mashirika na wataalam wote wanaotia juhudi ili kutoa elimu jumuishi wanaamini kuwa elimu ni ya watoto wote, bila kujali ulemavu wao, hali yao ya kijamii, kiuchumi na kitamaduni, jinsia au hali yao ya uhamaji.
- ✓ Kuhakikisha kwamba wakati mfumo wa elimu na wahusika wote wanatia juhudi za kufanikisha maono ya "Elimu kwa Wote, na Wote inamaanisha Wote", mahitaji na haki za wale walio katika hatari kubwa zaidi ya kutengwa hazipuuzwi.

▶ ZANA: Maswali ya kawaida ya familia kuhusu elimu

Kagua Maswali Yanayoulizwa Mara kwa Mara kabla ya kufanya kazi na vikundi vya familia au shule, na uyashiriki na timu, washirika na wafadhili wako ambao wanajishughulisha na elimu mjumuisho.

Rasilimali hii iliyoandaliwa na familia kwa ushirikiano na wataalam wa elimu[13] kuhusu maswali yanayoulizwa mara kwa mara kuhusu elimu jumuishi ni mahali pa kuanzia kwa familia zinazotaka kujenga uelewa wa kimsingi wa jinsi elimu jumuishi inavyoonekana. Taarifa na mifano iliyo katika zana hii inalenga kuwa na umuhimu mkubwa katika miktadha mbalimbali, huku ikitambua kwamba maelezo ya jinsi elimu jumuishi inavyotekelezwa yatategemea muktadha wa kitaifa na kieneo.

Nyenzo hii iliyoundwa na familia inaangazia tofauti kati ya ujumuishi, ujumuishaji, ubaguzi, na kutengwa – mahali muhimu pa kuanzia kwa familia na wanaanza safari yao ya utetezi juu ya elimu mjumuisho.

Tukivuka mipaka ya kanuni pana za ujumuishaji, ikiwa familia zinafahamu msaada, mikakati na mbinu zinazohitaji kutekelezwa darasani ili kufanikisha ujumuishaji, basi maombi yao kwa shule yanaweza kutokana na "maombi" ya wazi yanayoweza kutimizwa. Ufahamu wa jinsi ujumuishiaji unavyoonekana kiutendaji pia husaidia familia kutambua wakati mambo fulani hayapatikani au hayatoshi, na kuwapa taarifa wanazohitaji ili kusaidia shule na walimu kuelewa kile kinachokosekana na kupanga kufundisha kwa njia jumushi zaidi.

▶ ZANA: Kukataliwa, kutengwa, kuhusishwa na kujumuishwa: Ni tofauti gani?

Shiriki zana hii na familia kama sehemu ya mchakato wa kujenga maono au katika hatua za awali familia zinapoanza safari yao ya utetezi. Walimu na shule pia wanaweza kufaidika kutokana na kuelewa vyema tofauti kati ya miundo hii ya elimu.

[12] UNESCO (2020). Global Education Monitoring Report: Inclusion and Education, All Means All. Paris: UNESCO.

[13] Catalyst for Inclusive Education ni mpango wa Inclusion International (II) kusaidia wanachama wa II ili kuzipa familia maarifa na rasilimali wanazohitaji ili kutetea elimu-jumuishi. Habari zaidi zinapatikana hapa.

Ingawa familia hazihitaji kuwa wataalam katika kufundisha na hazipaswi kushurutishwa kuwa hivyo, ufahamu wa kimsingi wa desturi jumuishi husaidia familia kutambua wakati mambo hayako sawa darasani na jinsi wanavyoweza kutoa ushauri wa kusaidia kurekebisha hali hiyo.

Mojawapo ya mikakati inayoweza kutumiwa ili kuhakikisha ujumuishaji darasani ni Muundo Jumuishi wa Kujifunza (UDL), ambao shule zinaweza kutumia ili kuhakikisha ujumuishaji katika mambo yote kuanzia ufikiaji wa kimwili hadi kutoa maelekezo jumuishi. Kwa familia, uelewa wa kimsingi wa UDL unaweza kusaidia kuwaonyesha wanafamilia kama vyanzo muhimu vya maarifa kwa shule huku pia ukiruhusu familia kuwaomba walimu wafanye mabadiliko mahususi ya kimkakati yatakayosaidia vyema zaidi ujumuishaji darasani.

Muundo Jumuishi kama dhana ya jumla ilianzishwa katika miaka ya 60 na mwanzoni ililenga kubuni vifaa na mazingira yote ili kuzifanya ziwe maridadi na ziweze kutumika kwa kiwango kikubwa iwezekanavyo na watu wote bila kujali umri, uwezo au hali yao. Mifano ya muundo jumuishi inayotumika ni pamoja na kujenga ngazi zilizo na njia iliyoinuliwa kidogo inayoenda sambamba na ngazi, au kifaa cha kutoa karatasi ya choo kinachojiwasha na kutoa karatasi za choo kwa kutumia kihisi cha mwendo.

> "Kwa siku hadi siku, ni muhimu kuweza kutambua kipengele cha kiufundi [darasani] ambacho hakifanyi kazi. Na bila kuwa mtaalamu wa kipengele hicho cha kiufundi, wazazi bado wanaweza kujadili na kutoa ushauri kwa Ushauri huo unatokana na ukweli kwamba kama wazazi, tunawafahamu watoto wetu, ni taarifa gani, ni mambo gani mwanangu ananipa, ambayo yanaweza kuchangia mikakati ya ufundishaji ambayo mwalimu anaweza kuitekeleza kubadili hali ya mvulana au msichana."
>
> Kiongozi wa familia huko Nicaragua

Muundo Jumuishi uliotumika katika elimu ulisababisha kubuniwa kwa mkakati wa kufanya mpango wa Muundo Jumuishi wa Kujifunza (UDL). Mkakati huu unaangazia na kuwezesha ukuzaji wa ushikamano ili kutoa usaidizi, na hivyo unawezesha desturi nzuri za ujumuishaji katika elimu shuleni.

UDL inatokana na dhana zifuatazo, ambazo ni muhimu kwa walimu na wazazi kuelewa na kukumbatia:

1. Ujumuishaji ni kwa wanafunzi wote, bila kujali mitindo yao tofauti ya kujifunza. Mitindo ya kujifunza, uwezo au ulemavu, jinsia, hali ya kijamii na kiuchumi, hali ya uhamaji, na maelezo mengine yoyote ni kisingizio cha kutenganisha wanafunzi kutoka kwa wenzao.

2. Walimu wanaweza kupanga kujumuisha wanafunzi wa aina zote ili wajufunze katika somo moja. Baadhi ya walimu wanaweza kudai kwamba ukweli kuwa baadhi ya wanafunzi wako katika viwango tofauti vya mafanikio inamaanisha kwamba wanapaswa kubuni masomo tofauti, hata hivyo, hiyo si kweli - UDL husaidia kuhakikisha kwamba watoto wanajifunza na kuchangia kwa njia tofauti katika darasa moja wakifunzwa maudhui sawa.

3. Mwalimu anaweza kujumuisha malengo binafsi ya wanafunzi katika mtaala wa darasa na kutumia mikakati ya kufundishia. Kile ambacho mwanafunzi anahitaji kibinafsi na mahitaji ya darasa lazima yaunganishwe pamoja ili kuhakikisha kila mwanafunzi anapata elimu jumuishi, bora na yenye usawa darasani.

Familia hazihitaji kuwa wataalam wa UDL, lakini uelewa wa mawazo ya msingi ya UDL na kutambua kwamba unyumbufu ndio sifa muhimu zaidi ya kiutendaji katika matumizi ya UDL huwapa familia mahali pazuri pa kuanzia mazungumzo na walimu kuhusu masuala husika. Kukabiliana na ugumu wa kubadilisha mtaala mara nyingi ndio mahali pa familia kuanza mazungumzo kuhusu UDL.

"uelewa unyumbufu kwa mtazamo wa shule nzima mara nyingi ni changamoto, licha ya kwamba hiyo ndio ingewezesha elimu kwa wote ambayo sisi sote tunataka. Jambo muhimu zaidi katika elimu haipaswi kuwa mtaala. Siku zote tumeamini kuwa shule iliundwa ili tujifunze na kushiriki maarifa, lakini si katika mfumo wa mtaala uliotayarishwa awali, usiobadilika na usiohamishika. Ni mtaala unaoturuhusu kuwa na mawazo fulani ya maarifa ambayo tutashiriki, lakini watoto wataweza kujifunza kwa njia tofauti. Iwapo mtaala utabadilika na shule iwe tayari zaidi kukumbatia njia mbalimbali za kufundisha zinazolingana na mitindo ya kujifunza ya wanafunzi wote, basi hatutawasikiliza tena walimu waliochoka na wanafunzi na familia zilizochoka. Muundo Jumuishi wa Kujifunza hutusaidia kuandaa jukwaa ambapo sote tunaweza kujifunza pamoja na kushiriki kile kilicho bora zaidi kutoka kwa kila mmoja wetu."

Kiongozi wa familia nchini Kolombia

"Mtaala, kwa mfano, ni chombo ambacho kinazungumziwa sana, lakini lazima tutupilie mbali hofu yetu ya mtaala. Ni lazima tuhakikishe tunazingatia kanuni na tunazijua ili tuwe wazi [na walimu] kwamba [mitaala] lazima iwe rahisi kubadilishwa. Mfumo wa elimu lazima ubadilike kulingana na mtindo wa kujifunza wa watoto wetu na tuhakikishe kwamba siku zote hilo linatekelezwa kwa kuzingatia hisia za wahusika."

Kiongozi wa familia nchini Nicaragua

Rasilimali hii iliyoandaliwa na familia kuhusu vipengele vya misingi vya Muundo Jumuishi wa Kujifunza (UDL) ni mahali pazuri pa kuanzia kwa familia kujiweka katika nafasi ya kueneza maadili ya UDL na kuwa viongozi katika mazungumzo kuhusu ujumuishaji darasani. Zana hii inasaidia familia kujifunza dhana muhimu kuhusu UDL, kuwa tayari kubaini jinsi UDL ilivyo na jinsi isivyo, na kuchunguza ikiwa UDL inatekelezwa katika darasa la wanafamilia wao.

Familia zinazotetea elimu jumuishi katika jamii za kieneo mara nyingi huripoti kwamba maofisa wa Wizara ya Elimu hutumia vibaya maneno "Muundo Jumuishi wa Kujifunza" - wanaripoti kwamba wasimamizi na maofisa wa serikali hurejelea UDL kueleza jinsi wanavyozingatia viwango ambavyo vitafanikisha elimu jumuishi, lakini wanatoa mifano ya kazi waliyokuwa wakifanya ambayo kwa kweli haiakisi kanuni za UDL au ujumuishaji. Zikiwa na ufahamu bora kuhusu UDL ni nini na si nini, familia zinaweza kuzungumza na kurekebisha dhana potovu kuhusu jinsi UDL ilivyo na jinsi isivyo, huku pia zikiwajibisha serikali katika kuelewa majukumu yao kwa ajili ya ujumuishaji halisi.

Mapendekezo kwa ajili ya Kusaidia Familia

Kwa mashirika yanayofanya kazi kwa ushirikiano na vikundi vya familia au vikundi vingine vinavyofanya utetezi unaolenga shule kuhusu ujumuishaji katika elimu, hakikisha kwamba familia zinapewa maarifa ya kuongoza mazungumzo kuhusu jinsi ujumuishaji unavyoonekana kiutendaji.

- ✓ Hakikisha kwamba familia zinaelewa dhana na mantiki inayosimamia kanuni muhimu katika elimu kama vile muundo jumuishi wa kujifunza.
- ✓ Himiza familia kujenga utetezi wao kwa kuzingatia hitaji la unyumbufu ambayo ni kanuni kuu ya mikakati ya ujumuishaji kama vile muundo jumuishi wa kujifunza.

▶ ZANA:
Kile ambacho familia zinahitaji kujua kuhusu Muundo Jumuishi wa Kujifunza (UDL)

Mashirika yanaweza kutumia zana hii kusaidia familia zilizo na maarifa ya kiwango cha utangulizi kuhusu UDL.

Kuvunja Vikwazo vya Elimu Jumuishi

Watoto wenye ulemavu wa akili wana haki ya kujumuishwa shuleni na kufurahia elimu jumuishi, iliyosawazishwa na yenye usawa kama watoto wengine. Hata hivyo, familia zenye mtoto au mwanafamilia aliye na ulemavu wa akili zinapoanza kutafuta fursa za elimu kwa ajili ya mwanafamilia wao, zinakumbana na msururu wa vizuizi na changamoto dhidi ya ujumuishaji.

VIzuizi vya Upatikanaji

Familia zinapowasiliana na shule, zinagundua kuwa shule nyingi bado haziruhusu kusajiliwa kwa watoto wenye ulemavu wa akili. Hii ina maana kwamba familia huenda zikalazimika kuwapeleka watoto wao katika shule ambazo ziko mbali na jamii yao. Kuwazuia wanafunzi wenye ulemavu kusajiliwa shuleni kunaweza kuathiri maisha na fedha za familia yao yote - familia zinaweza kuhamia jamii nyingine ambapo shule ziko tayari zaidi kusajili watoto wao wenye ulemavu, na kutumia muda na fedha zao katika kufanya utetezi. Vizuizi hivi dhidi ya elimu jumuishi vinaweza kusababisha wazazi kusafiri au kuhamia mji tofauti na kushawishi watunga sera ili wapate haki ya msingi ya elimu jumuishi kwa mwanafamilia wao mwenye ulemavu wa akili.

Kukataa kuwasajili watu wenye ulemavu wa akili katika shule kunaweza kuwa sera rasmi katika baadhi ya maeneo, na sera isiyo rasmi katika maeneo mengine - kwa kukataa kuwasajili bila sera rasmi inayoongoza jambo hilo, usimamizi wa shule unaweza kuepuka kuwajibishwa kwa kukataa kuwajumuisha watoto wenye ulemavu wa akili katika shule yao. Hata hivyo, kukataa kusajili kunapotokea kwa njia isiyo rasmi, hiyo pia inamaanisha kuwa hali hiyo inaweza kubadilika kwa urahisi zaidi baada ya muda uongozi wa shule unapobadilika.

> "Miaka mitatu iliyopita, wazo langu lilikuwa ni kumpeleka mtoto wangu katika shule (ya kibinafsi) hapa, lakini inaonekana watoto wenye ulemavu hawakukaribishwa, hivyo hawakuwapokea. (...) Hata hivyo, baada ya muda nilimleta (mwanangu) shuleni na mkurugenzi akaniambia kuwa hakuna tatizo, kwamba mtoto anaweza kusoma hapo. Tangu wakati huo, sasa yuko katika gredi ya pili."

Mama wa mtoto mwenye ulemavu wa akili huko Ocotal, Nicaragua

Ukosefu wa upatikanaji wa elimu jumuishi ni matokeo ya ubaguzi na ukosefu wa taarifa sahihi kuhusu ulemavu wa akili. Familia zinakabiliwa na ubaguzi huu na kutengwa kwa sababu ya dhana potovu kuhusu ulemavu.

Familia zinaripoti kwamba kuwazuia watoto wenye ulemavu fursa ya kujiunga na shule kunasababisha ubaguzi zaidi katika jamii - hali hiyo mara nyingi husababisha watoto wasio na ulemavu na familia zao kukataa kuwaruhusu watoto wenye ulemavu wa akili kucheza nao wakihofia "kuambukizwa".

Hali hii inaonyesha ukosefu mkubwa wa uelewa miongoni mwa watoto katika jamii kuhusu watu wenye ulemavu wa akili na dhana potovu kuhusu asili ya ulemavu, dhana potovu ambazo huenda pia zinadhihirishwa na wahusika katika shule zinazokataa kuwasajili watoto wenye ulemavu wa akili.

Hali hiyo inadhihirisha mwelekeo wa habari za uwongo na kasumba mbaya kukita mizizi katika jamii na kusababisha kutengwa kwa watu wenye ulemavu wa akili. Katika hali nyingi, kutambua ubaguzi huu na ukosefu wa taarifa sahihi ndio mambo yanayosababisha kuundwa kwa vikundi vya familia. Wanafamilia mara nyingi huja pamoja baada ya kutambua ukosefu wa taarifa sahihi ambazo wao na jamii yao wanapaswa kuwa nazo, na hivyo wanajaza pengo hilo katika jamii kwa kuondoa vizuizi vya kupata taarifa kuhusu njia bora zaidi ya kuwasaidia watu wenye ulemavu wa akili kama wanafamilia.

Mfano

Kupambana na ubaguzi nchini Benin kupitia kampeni na mafunzo

Nchini Benin, ukosefu mkubwa wa ufahamu miongoni mwa familia na watoto katika jamii kuhusu asili ya ulemavu wa akili ulidhihirishwa na kukataa kwao kuwaruhusu watoto wenye ulemavu kucheza nao kwenye uwanja wa michezo, kukataa kuwajumuisha darasani, au hata kukataa kuwakaribia wakihofia kuambukizwa.

Kikundi cha Familia cha Djidjoho nchini Benin kilitaka kupambana na hali hiyo, na hivyo kiliandaa kampeni ya kutoa taarifa sahihi kwa watoto kuhusu watu wenye ulemavu wa akili. Lengo la kampeni hiyo lilikuwa kueneza ujumbe kwamba ulemavu wa akili hauambukizwi na kwamba watoto wote wenye ulemavu wanapaswa kujumuishwa. Kufuatia kampeni yao ya kueneza ufahamu katika jamii, sherehe kubwa iliandaiwa ambapo watoto walemavu na wasio na ulemavu walicheza, kuimba na kula pamoja. Kikundi hicho cha familia kiliweza kutoa taarifa sahihi kwa jamii kuhusu ulemavu wa akili kwa njia iliyopelekea watu wenye ulemavu wa akili katika jamii kukubalika zaidi, kuweza kupata huduma zaidi, na kujumuishwa zaidi.

Kikundi cha familia cha IFE nchini Benin pia kinajishughulisha na kuwapa wanafamilia wenyewe taarifa sahihi kuhusu ulemavu wa akili, ambayo huwezesha familia katika maisha yao wenyewe na kuwaruhusu kueneza taarifa sahihi katika jamii zao. Kikundi cha familia cha IFE kilitambua kwamba wazazi huhofia kuwa ikiwa watoto wao watasajiliwa katika shule za kawaida, watabaguliwa - imani hii imepelekea shule maalum/zilizotengwa kuwa wazi nchini Benin. Kikundi cha familia cha IFE kinajishughulisha na kuwapa wazazi ufahamu kuhusu umuhimu wa elimu jumuishi na matokeo chanya ambayo inaweza kuwa nayo si tu kwa mtoto wao bali pia kwa watoto wengine wanaojifunza kushughulikia na kuwezesha watu wenye ulemavu wa akili na kujenga jamii jumuishi zaidi. Hii inawaandaa wanafamilia kuwa viongozi katika mazungumzo katika jamii zao na kupambana na dhana potovu ana kwa ana.

Vikundi vya familia pia vinaweza kupambana na vizuizi dhidi ya upatikanaji wa elimu vinavyoletwa na taarifa potovu na ubaguzi kupitia kufanya utetezi unaolenga shule na serikali moja kwa moja. Utetezi wa pamoja wa vikundi vya familia umefaulu katika kuondoa vizuizi dhidi ya kusajiliwa kwa kwa watu wenye ulemavu wa akili katika shule za kawaida katika jamii nyingi.

Mfano

Mikakati ya kuondoa vizuizi dhidi ya upatikanaji wa elimu nchini Kenya

Nchini Kenya, vikundi vya wanafamilia wa watu wenye ulemavu wa akili wanaohusishwa na shirikisho la OPD lijulikanalo kama Chama cha Watu Wenye Walemavu wa Akili Kenya (KAIH) huchukua hatua dhidi ya shule zinazowakataa watoto wenye ulemavu wa akili kupitia kufanya utetezi unaolenga shule na serikali moja kwa moja.

Katika Kaunti ya Machakos, kikundi cha Born Together Family Group kinashughulikia suala la kukataa kuwasajili watoto wenye ulemavu wa akili kupitia kufanya utetezi unaolenga viongozi wa shule. Katika mfano mmoja wenye mafanikio, mtoto mwenye ulemavu wa akili aliponyimwa fursa ya kusoma katika shule ya kieneo, kikundi cha Born Together kilituma wanafamilia kumi kukutana na mkuu wa shule hiyo na kamati ya usimamizi wa shule. Kufuatia mikutano mitatu ambapo kikundi cha familia kiliwasilisha hoja yao ya kutetea ujumuishaji shuleni, mtoto aliyekuwa amekataliwa na watu wengine watatu wenye ulemavu wa akili walisajiliwa katika shule hiyo.

Katika Kaunti ya Taita-Taveta, wanachama wa kikundi cha familia cha Baraka Self-Help Group walishughulikia suala la watoto wenye ulemavu wa akili kuzuiwa kujiunga na shule kwa kupeleka utetezi wao kwa serikali ya kitaifa, na kupitia kufanya kazi kwa ushirikiano na washikadau wengine. Kikundi hicho cha familia kiliomba mkutano na Idara ya Elimu ya Kenya ili kujadili suala la watu wenye ulemavu wa akili kuzuiwa kujisajili katika shule, na hitaji la msaada wa kifedha kutolewa kwa familia za watu wenye ulemavu wa akili. Kutokana na mkutano huu, watu kumi na wawili wenye ulemavu wa akili walisajiliwa katika shule za kawaida. Baadaye kikundi cha Baraka Self Help Group kilishirikiana na Idara ya Maendeleo ya Jamii ya Kenya, Baraza la Kitaifa la Watu Wenye Ulemavu, na mashirika kadhaa ya kidini kukusanya data kutoka kote nchini kuhusu watu wenye ulemavu wa akili na familia zao. Data hiyo inaweza kutumiwa na serikali kuboresha huduma na vifaa kwa ajili ya watu wenye ulemavu wa akili na familia zao kote nchini, ikiwa ni pamoja na kuwawezesha kupata elimu jumuishi.

"Motisha niliyopokea kutoka kwa kikundi changu cha familia imenisaidia kutia juhudi ili kufanikisha maono yangu kwa ajili ya elimu ya binti yangu… Wamenisaidia kupata fursa ya kwenda shule. Wameshiriki katika mazungumzo ya moja kwa moja na mwalimu mkuu shuleni ili kuwezesha usajili na upatikanaji wa fursa zingine shuleni."

Mother of a child with an intellectual disability and member of a family group in Zanzibar

Katika hali nyingi, vizuizi dhidi ya upatikanaji wa elimu kwa watoto wenye ulemavu wa akili si tu suala la utekelezaji duni, sheria au sera baguzi pia zinaweza kuwepo ambazo ni kizuizi kikubwa dhidi ya upatikanaji wa elimu. Katika hali hizi, inaweza kuwa changamoto zaidi kwa vikundi vya familia vya kieneo kuleta mabadiliko katika jamii yao wakati viongozi wa jamii wanaongozwa na sheria na sera za kitaifa zinazokinzana na haki za binadamu.

Mfano

Kuathiri mabadiliko ya sera nchini Zanzibar

Huko Zanzibar, kabla ya 2006, sera za serikali kuhusu elimu hazikujumuisha mipango yoyote kwa ajili ya elimu jumuishi. Kwa hivyo, shule chache sana nchini ziliendeshwa kwa njia ambayo ilijumuisha watu wenye ulemavu wa akili. Hiyo ilimaanisha kwamba wazazi walipokwenda shule na kuomba watoto wao wajumuishwe, si tu kwamba hakukuwa na sheria au sera iliyounga mkono hoja yao kuhusu haki ya mtoto wao, bali pia shule hazikuwa na vigezo vya kuelewa jinsi ujumuishaji unaweza kuonekanana na walichukulia kuwa haikuwa wajibu wao kuutekeleza.

Kwa miaka mingi, elimu jumuishi ilitetewa na Chama cha Watu Wenye Ulemavu wa Akili Zanzibar (ZAPDD), ambalo ni shirikisho la OPD linalowakilisha watu wenye ulemavu wa akili na familia zao nchini Zanzibar. Vikundi vya familia vya ZAPDD vilifanya kazi ya kuratibu rasilimali ili kufadhili utekelezaji wa mradi wa majaribio wa elimu jumuishi nchini Zanzibar.

Mafanikio ya mpango huu yalipelekea kuanzishwa kwa sera ya elimu jumuishi katika sera ya elimu ya Zanzibar mnamo 2006. Tangu wakati huo Sera hii imetekelezwa katika shule zaidi ya 200 kote nchini. Mafanikio haya ya utetezi wa pamoja yanaonyesha athari ambayo vikundi vya familia vinaweza kuleta na vinaleta katika kushawishi mabadiliko ya sera zinazohusu elimu jumuishi.

Mifumo ya kitaifa ya elimu jumuishi inapowekwa, sera zinazopinga kabisa kutojumuishwa zinawekwa katika shule, na suala la taarifa potovu katika jamii linashughulikiwa. Ingawa baada ya hayo watoto wenye ulemavu wa akili wanaruhusiwa kusajiliwa katika shule za kawaida kulingana na haki zao, familia bado zinakabiliwa na vizuizi vingine dhidi ya upatikanaji wa elimu.

Hasa, vizuizi vya kifedha vinaweza kuwa vikubwa kwa familia za watoto wenye ulemavu wa akili, ambao wana uwezekano mkubwa wa kuwa katika umaskini kuliko familia zingine katika jamii. Karo ya shule, ada za sare, chakula cha mchana shuleni, na wazazi kutoenda kazini ili kusaidia watoto wao na kazi za shule zote ni gharama za moja kwa moja zinazohusiana na kupata elimu ambazo familia hukabiliana nazo.

Vikundi vya familia vimeonyesha uwezo wa kukabiliana na vizuizi hivyo vya kifedha dhidi ya kupata elimu kwa kuchangisha fedha kwa njia za kipekee na bunifu. Vikundi vingi vya familia, hasa katika Afrika Kusini mwa Jangwa la Sahara, vimeanzisha miradi ya uwezeshaji wa kiuchumi ili kusaidia familia ambazo ni sehemu ya kikundi chao kulipia gharama zinazohusiana na mtoto wao kupata elimu jumuishi.

Familia pia hutumia mikakati ya utetezi kusaidia kukabiliana na vizuizi vya kifedha dhidi ya kupata elimu - vikundi vya familia vimefanikiwa katika jamii nyingi katika kuwezesha familia za watu wenye ulemavu wa akili kupata msaada wakati wanauhitaji na kuiwajibisha mipango ya serikali ili kuhakikisha kuwa watu wenye ulemavu wa akili na familia zao wanaweza kunufaika na mifumo ya ulinzi wa kijamii kwa njia sawa na wengine.

[14]HEAR OUR VOICES: A GLOBAL REPORT ©2006 by Inclusion International

Mfano

Kuondolea familia vizuizi vya kifedha katika Afrika Kusini mwa Jangwa la Sahara

Kwa familia za watu wenye ulemavu wa akili, vizuizi vya kifedha vinaweza kuwa changamoto kuu inayowazuia watoto wenye ulemavu kupata elimu jumuishi. Vikundi vya familia vinachukua hatua katika nchi zao ili kuhakikisha kuwa athari za vikwazo vya kifedha kwa familia ni ndogo.

Nchini Benin, washiriki wa kikundi cha familia cha IFE walishiriki katika mkutano na Rais wa Benin mnamo 2022 pamoja na watu wenye ulemavu wa kimwili na kihisia. Kufuatia utetezi wao kuhusu vizuizi vya kifedha vinavyoathiri watu wenye ulemavu wa akili na familia zao, mkutano huo ulipelekea kuundwa kwa Hazina ya Msaada wa Urekebishaji na Ushirikishwaji wa Watu Wenye Ulemavu, ambao sasa unasaidia utoaji wa huduma kwa watu wenye ulemavu ndani na nje ya shule.

Mojawapo ya mafanikio ya kuvutia zaidi ya Born Together, kikundi cha familia nchini Kenya chenye makao yake katika Kaunti ya Machakos, imekuwa kufanikiwa kushawishi Kamati ya Msaada, ambayo ni halmashauri ya uratibu inayolenga kutambua wanajamii wanaohitaji chakula cha msaada na bidhaa zingine muhimu. Baada ya mwaka mmoja na nusu ya utetezi wa mara kwa mara kutoka kwa kikundi cha familia, Born Together iliombwa kumteua mwanafamilia mmoja kwenye kamati hiyo. Tangu kujumuishwa katika kamati katikati ya 2021, mwakilishi wa familia wa Born Together amefanya kazi muhimu katika kusaidia Kamati ya Msaada kutambua na kusaidia familia za watu wenye ulemavu wa akili wanaohitaji usaidizi.

Vizuizi dhidi ya ushiriki na maendeleo

Kuunga mkono ushiriki kamili wa watu wenye ulemavu wa akili katika elimu ni kipaumbele kwa vikundi vingi vya familia. Watu wenye ulemavu wa akili kuweza kusajiliwa katika shule za kawaida ni hatua ya kwanza. Kuhakikisha kwamba watu wenye ulemavu wa akili wanapata elimu jumuishi, yenye usawa na iliyosawazishwa mara tu baada ya kusajiliwa katika shule za kawaida na kwamba usaidizi mwafaka umewekwa ili kuwezesha maendeleo yao ya kielimu ni muhimu katika kufanikisha utekelezaji wa elimu jumuishi.

Hata watoto wenye ulemavu wa akili wanapopewa nafasi darasani, mara nyingi hawana usaidizi wanaohitaji ili kujifunza, kushiriki na kuendelea mbele. Shule mara nyingi si jumuishi kikamilifu, kwani zinakosa usaidizi wa kibinafsi wa kuwasaidia watoto wenye ulemavu wa akili kukaa darasani na kuwaruhusu kujifunza kwa kasi yao wenyewe pamoja na wenzao wenye ulemavu na wasio na ulemavu. Mara nyingi, familia (na hasa akina mama) huombwa kuja darasani na kutekeleza jukumu la mwalimu msaidizi. Hiyo inaweza kutokea kwa sababu walimu wanahisi hawajaandaliwa kufundisha watoto wenye ulemavu, au kwa sababu shule haina rasilimali za kutoa msaada unaohitajika.

> "Nilichofanya kama mama ni kuacha kila kitu, muda wangu wote, ili kumsaidia (mwanangu) katika maisha yake shuleni. (...) Siku zote nilidumisha uhusiano wa karibu na walimu, hivyo kipaumbele changu kilikuwa kumsaidia kusonga mbele. Pia nilikuwa nikienda kuhudhuria madarasa pamoja naye. Kwa nini? Ili tuweze kupitia pamoja maudhui yaliyofunzwa darasani."

Mama wa mtoto mwenye ulemavu wa akili huko Ocotal, Nicaragua

Wanafamilia wa watu wenye ulemavu wa akili mara nyingi hupendekeza walimu wapewe mafunzo ya ziada au wapewe maarifa bora zaidi ya kufundisha yanayounga mkono ujumuishaji wa watoto wenye ulemavu wa akili. Familia zinatambua kwamba hata kunapokuwa na nia ya kujumuisha watu wenye ulemavu wa akili, uzoefu unaohitajika ili kutekeleza ujumuishaji kiutendaji wakati mwingine haupatikani. Hiyo inasababisha wanafunzi wenye ulemavu "kuhusishwa lakini hawajumuishwi" - wako darasani kimwili, lakini hawapati usaidizi wanaohitaji na hawafundishwi kulingana na mtindo wao wa kujifunza. Hiyo inasababisha hali ambapo wazazi wanatarajiwa siku zote wanatarajiwa kuandamana na watoto wao shuleni ili kutoa usaidizi na kujaza pengo la ukosefu wa walimu waliopokea mafunzo rasmi. Pale ambapo wazazi hawawezi kutoa usaidizi wa wakati wote, wanaweza kupata mtoto wao akitengwa darasani au kutofundishwa kabisa.

Vikundi vya familia mara nyingi huingilia kati ili kujaza pengo hilo la ukosefu wa maarifa kuhusu desturi jumuishi darasani, mara nyingi vikiwa ndio chanzo kikuu cha taarifa kwa walimu na shule kuhusu kile kinachopaswa kutokea ili kufanikisha ujumuishi wenye ufanisi kupitia mafunzo na mikakati mingine.

Mfano

Mafunzo ya walimu yanayoongozwa na familia kuhusu ushiriki nchini Nicaragua

Nchini Nicaragua, familia za watu wenye ulemavu ziligundua ukosefu wa maarifa katika jamii kuhusu miongozo ya serikali juu ya kufundisha wanafunzi wenye ulemavu katika mfumo wa utofauti, ambao ulishawishiwa na familia wakati ulipokuwa ukiandaliwa. Ukosefu huu wa maarifa ulimaanisha kuwa miongozo hiyo haikuwa ikitumika ipasavyo katika shule zote nchini na kwamba ilitumiwa kwa kwango cha chini. Kwa sababu ya hiyo, ingawa watoto walikuwa katika shule za kawaida, bado walikuwa wakikabiliwa na vizuizi vikubwa katika ushiriki na hawakujumuishwa.

Kikundi cha familia kilifanya kazi na Wizara ya Elimu kuandaa mkakati wa kuboresha ufahamu na utekelezaji kamili wa kanuni hiyo. Mkakati huo ulipelekea walimu kufahamu zaidi miongozo jumuishi ya kufundisha, na hivyo madarasa yakawa jumuishi zaidi. Matumizi ya mwongozo huo umekuwa muhimu katika kuimarisha uwezo wa walimu, washauri wa kufundisha na mamlaka za elimu ili kusaidia watu wenye ulemavu wa akili katika safari yao ya kupata elimu.

Kikundi hiki cha familia pia kimewapa walimu mafunzo ya moja kwa moja ili kuboresha maarifa yao kuhusu njia bora zaidi ya kusaidia maendeleo ya kielimu ya wanafunzi wenye ulemavu wa akili.

Wakati vikundi vya familia vinaweza kutambua vizuizi hivi, vinakuwa katika nafasi nzuri ya kuchukua hatua za kuondoa vizuizi hivyo.

Rasilimali hii iliyoandaliwa na familia kuhusu vizuizi vya kawaida dhidi ya elimu jumuishi inasaidia familia na washikadau wengine katika jukwaa la elimu kutambua vizuizi na kuchukua hatua.

Mapendekezo kwa ajili ya Kusaidia Familia

Ili mashirika yahakikishe kwamba yanatambua vizuizi vinavyokabili familia katika kupata elimu jumuishi kwa ajili ya wanafamilia wao wenye ulemavu wa akili.

- ✓ Mashirika yanayofanya kazi na shule yanaweza kutumia zana ya "Vizuizi vya Kawaida Dhidi ya Elimu Jumuishi" ili kuanzisha zoezi la kutafakari pamoja na shule wanazoshirikiana nazo ili kusaidia kutambua vizuizi vinavyopatikana katika muktadha wao na jinsi wanavyoweza kuviondoa.
- ✓ Mashirika yanayofanya kazi na familia yanapaswa kuhakikisha kwamba familia zinapata taarifa wanazohitaji kuhusu vizuizi vinavyowakabili au vinavyoweza kuwakabili, ili wawe tayari kuviondoa.
- ✓ Mashirika yanayofanya kazi na shule yanapaswa kuhakikisha kuwa mashirika ya kifamilia yanapokea ufadhili ili kuyaruhusu kuendelea na shughuli zao na kuimarisha kazi yao ya utetezi na usaidizi wao kwa familia changa.

Familia, shule na mashirika yanapobaini vizuizi dhidi ya elimu jumuishi, wanaweza kushirikiana kuviondoa!

▶ **ZANA:**
Vizuizi vya kawaida dhidi ya elimu jumuishi

Shiriki zana hii na familia ili kusaidia kuandaa kazi yao ya utetezi kuhusu elimu mjumuisho.

Rasilimali hii liyoandaliwa na familia kuhusu njia ya mifumo ya elimu mjumuisho husaidia familia na washikadau wengine katika ramani ya elimu na kuelewa hatua za kujenga mfumo-jumuishi, ili kusaidia kufahamisha utetezi wao wa sera.

Ufuatiliaji wa Elimu Jumuishi unaoongozwa na Familia

Mashirika ya watu wenye ulemavu wa akili na familia zao hutekeleza jukumu muhimu katika kufuatilia ujumuishaji au ukosefu wa ujumuishaji katika elimu katika jamii zao za kieneo, na pia katika ngazi ya kitaifa katika nchi zao.

Katika ngazi ya jamii, vikundi vya familia hutumia mbinu mbalimbali kukusanya taarifa kuhusu utekelezaji wa elimu jumuishi na kuanza kufuatilia utekelezaji wa haki zinazohusu elimu. Mara tu baada ya kupata taarifa, baadhi ya mikakati ambayo familia hutumia kuwajibisha serikali ni pamoja na:

- Kuhudhuria mikutano ya bodi ya shule au kukutana na maofisa wa elimu wa ngazi ya kieneo ili kukusanya taarifa kuhusu utoaji wa elimu na kutoa ripoti kuhusu masuala yanayoibuka
- Kujiunga na kamati za usimamizi wa shule ili kushiriki taarifa kuhusu masuala ya upatikanaji wa elimu na kushinikiza kuchukuliwa kwa hatua
- Kutoa taarifa kwa tume za kitaifa au za kikanda za haki za binadamu kuhusu upatikanaji wa elimu jumuishi na kushirikiana na tume za haki za binadamu ili kuwajibisha Wizara za Elimu
- Kufanya kazi kwa ushirikiano na mashirika mengine ambayo tayari yana uwezo wa ufuatiliaji, kama vile mashirika yasiyo ya kiserikali au vikundi vingine vya haki za binadamu

Mfano

Kufunza familia kufuatilia elimu jumuishi nchini Nikaragua

Chama cha Ushirikishwaji wa Jamii Nicaragua (ASNIC) kimetayarisha "Njia ya Taarifa" kwa ajili ya familia - rasilimali zilizochapishwa ambazo familia zinaweza kutumia kuwasiliana na ofisi muhimu katika Wizara ya Elimu, Mchunguzi Maalum wa Haki za Binadamu (Ombudsman), na halmashauri zingine muhimu za ufuatiliaji. Zana hizi zinahakikisha kwamba familia zinajua pa kwenda iwapo kuna ukiukwaji wa haki za elimu jumuishi na zinafahamu taratibu za kupiga ripoti nchini.

Katika shughuli mbalimbali zinazotekelezwa na ASNIC zinazohusiana na kuimarisha na kuzalisha uwezo katika familia, wanasisitiza ushiriki katika mchakato wa elimu na kushiriki mifano ya kiutendaji za njia ambazo familia zinaweza kushiriki shuleni na kufikia majukwaa yatakayowaruhusu kufuatilia utekelezaji wa haki. Ushauri huu unajumuisha:

- kuchukua jukumu la uongozi katika shughuli mbalimbali za shule.
- kukuza uhusiano wa karibu na walimu wa watoto wao, na kutoa maoni na taarifa zinazochangia kuimarisha ushiriki wao na kujifunza kwao.
- kutambua na kutumia majukwaa ambapo masuala yanayohusiana na elimu yanashughulikiwa, kushiriki hali ya elimu ya watoto wao, maendeleo na changamoto zao, ili kushirikisha jamii, na hivyo kuchochea kujituma zaidi kwa ajili ya wasichana na wavulana wote ambao hawajajumuishwa katika mfumo wa elimu.

Ni muhimu kutaja kwamba Wizara ya Familia, Vijana na Utoto ya Nicaragua imeandaa mfululizo wa rasilimali zenye taarifa juu ya mada mbalimbali, ikiwemo: Kuzuia Vurugu, Elimu, Mahusiano ya Familia, na mengineyo. Wizara hiyo hufanya mikutano na familia kupitia asasi zao za kijamii, ambapo masuala yaliyotajwa hapo juu hushughulikiwa. Yote hayo husaidia kuimarisha ujumuishaji.

Mifano zaidi ya njia ambazo familia zinaweza kufuatilia elimu jumuishi inaweza kupatikana katika zana iliyoandaliwa na familia yenye kichwa **Je, familia zinawezaje kufuatilia elimu jumuishi?**

Mikataba ya kimataifa kama vile Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Watu Wenye Ulemavu (UN CRPD) na mikataba na taratibu zingine za kimataifa ni rasilimali muhimu za kusaidia familia kuwajibisha serikali katika kutekeleza ujumuishaji.

Mkakati mmoja wa kawaida ambao familia hutumia katika ufuatiliaji wao wa elimu jumuishi ni wakati zinachangia katika kazi ya uhakiki ya Kamati ya Mkataba wa Haki za Watu Wenye Ulemavu (Kamati ya CRPD). Kamati ya CRPD ni utaratibu muhimu wa uwajibikaji kwa serikali - mataifa ambayo yameidhinisha CRPD yana wajibu wa kuwasilisha ripoti kwa Kamati ya CRPD kuhusu hatua wanazochukua katika ngazi ya kitaifa ili kuhakikisha kuwa haki za watu wenye ulemavu zinatekelezwa. Kamati ya CRPD huhakiki ripoti hizo za serikali, huuliza maswali kuhusu hatua zao, na kutoa mapendekezo kuhusu jinsi wanavyoweza kufanya kazi ili kutimiza vyema matakwa ya CRPD.

Familia zinaweza kutumia uhakiki wa nchi zao wa Kamati ya CRPD kuwasilisha taarifa na ripoti (pia huitwa "ripoti kivuli") zinazowaambia wanachama wa Kamati ya CRPD hali halisi ya watoto wenye ulemavu wa akili katika nchi zao wanapojaribu kupata elimu jumuishi. Kamati ya CRPD kisha inaweza kulinganisha taarifa iliyowasilishwa kupitia ripoti rasmi za serikali na ripoti za familia na mashirika mengine ya watu wenye ulemavu (OPDs)

[16]Maelezo kuhusu jinsi mashirika ya watu wenye ulemavu yanaweza kufahamisha Kamati ya CRPD yanaweza kupatikana kwenye "Ripoti ya Kamati ya Haki za Watu wenye Ulemavu katika kikao chake cha kumi na moja (31 Machi-11 Aprili 2014)" chini ya Kiambatisho II "Miongozo. juu ya ushiriki wa mashirika ya watu wenye ulemavu na asasi za kiraia katika kazi ya Kamati" sura ya II

ili kupata picha kamili na sahihi. Ni muhimu kwamba familia zijue kuhusu utaratibu huu wa kimataifa wa uwajibikaji na njia zingine wanazoweza kutumia kufuatilia na kutetea ujumuishaji.

Ili familia zifuatilie kwa ufanisi utekelezaji wa elimu jumuishi katika jamii au nchi yao, ni lazima familia zifahamu sheria za nchi zao zinasema nini kuhusu elimu jumuishi, watu wenye ulemavu wanastahiki kupewa nini katika nchi yao, na taratibu za kimataifa zilizopo za kusaidia ufuatiliaji wa ujumuishaji katika elimu ni zipi.

Rasilimali hii iliyoandaliwa na familia kuhusu kuelewa sheria za elimu jumuishi ni rasilimali muhimu kwa vikundi vya familia na washikadau wengine wanaofuatilia elimu. Zana hii inatoa taarifa na mwongozo kuhusu jinsi michakato na taratibu za kimataifa na kikanda zinaweza kutumiwa na mashirika kutetea na kufuatilia elimu jumuishi katika jamii zao na katika ngazi ya kitaifa. Zana hii pia inatoa mifano ya jinsi familia zinavyofuatilia elimu jumuishi nchini Nicaragua, Peru na Ethiopia.

Mapendekezo kwa ajili ya Kusaidia Familia

Kwa mashirika yanayojishughulisha na ufuatiliaji wa elimu jumuishi katika ngazi ya kieneo au kitaifa:

- ✓ Ungana na vikundi vya familia vya kieneo na usikie mitazamo yao - familia za watoto wenye ulemavu wa akili zina uzoefu wa moja kwa moja katika kushughulikia ujumuishaji katika shule na zinaweza kueleza jinsi hali ilivyo kihalisia katika shule.
- ✓ Changia katika kutoa ufadhili wa kusaidia familia kukutana ili kushiriki katika michakato ya ufuatiliaji kama vile uhakiki wa Kamati ya CRPD unaotekelezwa na nchi wanachama.

▶ **ZANA:**
Zana za kufuatilia elimu jumuishi

Shiriki zana hii na familia zinazotaka kuhusika katika ufuatiliaji wa elimu-jumuishi.

▶ **ZANA:**
Kuelewa sheria kuhusu elimu jumuishi

Familia na mashirika yanaweza kuangalia nyenzo hii kwa uchanganuzi wa sheria husika katika ngazi ya kitaifa, kikanda na kimataifa.

Kuchukua Hatua ili Kusaidia Vikundi vya Familia

Kwa mashirika yanayofanya kazi na familia – iwe wafadhili, mashirika ya kitaifa yasiyo ya kiserikali (INGOs), watoa huduma, mashirika ya watu wenye ulemavu wa aina zote, au wahusika wengine – vikundi vya familia vinahitaji usaidizi kutoka kwa mashirika wanayoshirikiana nayo ili kufanikisha malengo yao ya elimu jumuishi.

Sehemu hii inaunganisha mapendekezo yote kwa ajili ya mashirika yanayofanya kazi na vikundi vya familia ambayo yamependekezwa katika sehemu zilizo hapo juu.

Sehemu	Mapendekezo
Kuchochea hitaji la elimu jumuishi	✓ Kabla ya kutarajia kikundi kipya cha familia kutekeleza kazi au shughuli zilizofadhiliwa, anza kwa kufadhili awamu ya kujenga maono. ✓ Hakikisha kuwa kazi yoyote inayofadhiliwa inaruhusu kikundi cha familia kuunganishwa na mtandao mpana wa familia wa kikanda au kimataifa ili kujua zaidi kuhusu jinsi mashirika mengine ya kifamilia yanavyosaidia familia mpya za watu wenye ulemavu wa akili kutetea elimu jumuishi. ✓ Himiza kikundi cha familia kutumia mwongozo wa majadiliano kwa ajili ya **kujenga maono ya ujumuishaji** ili kuweka malengo yao ya pamoja kutangulie kazi nyingine yoyote muhimu ya mradi.
Jukumu la familia katika elimu jumuishi	✓ Kutumia mbinu inayozingatia familia na inayotambua familia kama chanzo bora zaidi cha taarifa na maarifa kuhusu mikakati jumuishi inayomnufaisha mtoto binafsi katika mafunzo ya walimu na falsafa za shule. ✓ Kusaidia walimu na wasimamizi wa shule kuelewa kwa upana zaidi majukumu yanayotekelezwa na wanafamilia katika kuunga mkono elimu jumuishi darasani au shuleni. ✓ Kuhakikisha kwamba walimu, wasimamizi wa shule, na wahusika wengine katika mfumo wa elimu katika jamii wanaelewa haki za wanafunzi na wajibu wao wa kuhakikisha haki hizo zinatekelezwa. ✓ Hakikisha kwamba familia ambazo zina watoto wenye ulemavu wa akili shuleni zinapata taarifa kuhusu haki za wanafunzi na wanaelewa jukumu lao katika kuhakikisha shule inawajibika.
Kuelewa elimu jumuishi kiutendaji	✓ Hakikisha kwamba mashirika na wataalam wote wanaotia juhudi ili kutoa elimu jumuishi wanaamini kuwa elimu ni ya watoto wote, bila kujali ulemavu wao, hali yao ya kijamii, kiuchumi na kitamaduni, jinsia au hali yao ya uhamaji. ✓ Kuhakikisha kwamba wakati mfumo wa elimu na wahusika wote wanatia juhudi za kufanikisha maono ya "Elimu kwa Wote, na Wote inamaanisha Wote", mahitaji na haki za wale walio katika hatari kubwa zaidi ya kutengwa hazipuuzwi.

Sehemu	Mapendekezo
Kuelewa elimu jumuishi kiutendaji	✓ Hakikisha kwamba familia zinaelewa dhana na mantiki inayosimamia kanuni muhimu katika elimu kama vile muundo jumuishi wa kujifunza. ✓ Himiza familia kujenga utetezi wao kwa kuzingatia hitaji la unyumbufu ambayo ni kanuni kuu ya mikakati ya ujumuishaji kama vile muundo jumuishi wa kujifunza.
Kusaidia familia kuondoa vizuizi	✓ Mashirika yanayofanya kazi na shule yanaweza kutumia zana ya **Vizuizi vya Kawaida Dhidi ya Elimu Jumuishi** ili kuanzisha zoezi la kutafakari pamoja na shule wanazoshirikiana nazo kwa lengo la kusaidia kutambua vizuizi vinavyopatikana katika muktadha wao na jinsi wanavyoweza kuviondoa. ✓ Mashirika yanayofanya kazi na familia yanapaswa kuhakikisha kwamba familia zinapata taarifa wanazohitaji kuhusu vizuizi vinavyowakabili au vinavyoweza kuwakabili, ili wawe tayari kuviondoa. ✓ Mashirika yanayofanya kazi na shule yanapaswa kuhakikisha kuwa mashirika ya kifamilia yanapokea ufadhili ili kuyaruhusu kuendelea na shughuli zao na kuimarisha kazi yao ya utetezi na usaidizi wao kwa familia changa.
Ufuatiliaji wa Elimu Jumuishi unaoongozwa na Familia	✓ Ungana na vikundi vya familia vya kieneo na usikie mitazamo yao - familia za watoto wenye ulemavu wa akili zina uzoefu wa moja kwa moja katika kushughulikia ujumuishaji katika shule na zinaweza kueleza jinsi hali ilivyo kihalisia katika shule. ✓ Changia katika kutoa ufadhili wa kusaidia familia kukutana ili kushiriki katika michakato ya ufuatiliaji kama vile uhakiki wa Kamati ya CRPD unaotekelezwa na nchi wanachama.

Kupitia usaidizi wa mashirika wanayoshirikiana nayo, vikundi vya familia vya mashinani kote duniani vinaweza kuimarisha mavuguvugu yao na kuongeza athari yao katika mapambano ya ujumuishaji katika jamii zao.

[17]Global Education Monitoring Report 2020 on Education and Inclusion, © UNESCO, Third edition Published in 2020 by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 7, Place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, France

Mkusanyiko wa Zana

Sehemu hii inajumuisha miongozo, zana, na rasilimali za kiutendaji ambazo mashirika yanaweza kutumia kusaidia familia za watu wenye ulemavu katika shughuli zao za elimu jumuishi.

Zana hizi ziliandaliwa kwa kuzingatia maoni ya vikundi vya familia nchini Kenya, Zanzibar, Benin, Peru, na Nicaragua, ambao walieleza ni rasilimali gani wanahitaji kutoka kwa washirika ili kuimarisha kazi shughuli zao za elimu jumuishi.

Kwa kutumia zana hizi kusaidia vikundi vya familia, mashirika yanasaidia kuimarisha mitandao madhubuti ya utetezi ya familia zinazoongoza mapambano ya kutetea elimu jumuishi katika ya jamii.

Orodha ya Zana

- Kusaidia familia kujenga maono ya elimu jumuishi
- Jukumu la familia katika kuendeleza elimu jumuishi
- Kipeperushi kuhusu haki za wanafunzi
- Kaswali ya kawaida ya familia kuhusu elimu jumuishi
- Inclusion, Integration, Segregation, and Exclusion: What's the Difference?
- Njia ya Mifumo ya Elimu Jumuishi
- Kile ambacho familia zinahitaji kujua kuhusu Muundo Jumuishi wa Kujifunza (UDL)
- Vizuizi vya kawaida dhidi ya elimu
- Je, familia zinawezaje kufuatilia elimu jumuishi?
- Kuelewa sheria kuhusu elimu jumuishi

Kusaidia familia kujenga maono ya elimu jumuishi

Rasilimali hii inawasilisha vipengele muhimu vinavyoweza kusaidia familia mpya kujenga maono yao ya elimu jumuishi. Rasilimali hii inawasilisha mikakati ambayo mashirika na vikundi vya familia vinaweza kutumia kusaidia kuunganisha wanafamilia katika jamii kwa msingi wa maono ya elimu jumuishi.

Je, ni mawazo gani makubwa yanaweza kusaidia kuunda msingi wa maono ya kikundi cha familia kwa ajili ya elimu jumuishi?

Ujumuishaji

Kila mtoto ana haki ya kupata elimu jumuishi na ukweli huu unapaswa kuwa msingi wa mazungumzo yote kuhusu mustakabali wa watu wenye ulemavu wa akili. Ujumuishaji katika elimu unaweza kutafutwa na familia katika hatua zote za elimu - kuanzia kujifunza pamoja na wanafunzi wasio na ulemavu katika shule jumuishi hadi kushiriki katika shughuli sawa za ziada nje ya darasa.

Elimu jumuishi ni nzuri kwa wanafunzi wenye ulemavu na pia ni mkakati wa kuimarisha mfumo wa elimu. Ushahidi wa utafiti unaonyesha wazi kwamba walimu wanapojifunza kufundisha wanafunzi wanaojifunza kwa njia tofauti na kukuza ushirikiano kati ya wanafunzi, kila mtu hunufaika.

Usawa

Ujumuishaji kamili hutokea tu wakati kila mwanafunzi - bila kujali uwezo wake, jinsia, hali yake ya kiuchumi na kijamii, utamaduni, dini au hali yake ya uhamiaji - anaona haki zake za usawa na upatikanaji sawa zinatambuliwa. Katika mfumo wa elimu jumuishi, watu wote lazima wawe na fursa sawa na wengine katika jamii yao na hakuna yeyote anayekosa kwenda shule.

Utofauti

Utofauti ni kipengele muhimu kinachoongoza maono na utetezi wa familia kwa ajili ya elimu jumuishi. Shule jumuishi au mfumo wa elimu jumuishi hubadilika ili kukumbatia aina mbalimbali za mitindo ya kujifunza, ili kila mwanafunzi aweze kupiga hatua mbele katika safari yake ya kupata elimu.

Shule jumuishi ni ile ambapo kila mtu anaheshimu na kuthamini wanafunzi wote bila kujali sifa zao mahususi, ulemavu, rangi, dini, mwelekeo wa kijinsia, jinsia, miongoni mwa mengine.

Ripoti ya Ufuatiliaji wa Kimataifa wa Ujumuishaji katika Elimu (Global Education Monitoring on Inclusion in Education) inasema kwamba "mifumo ya elimu, inayosheherekea utofauti na kuamini kuwa kila mtu analeta manufaa, ana uwezo na anapaswa kutendewa kwa heshima, inawawezesha kila mtu kujifunza si tu mambo ya msingi bali pia stadi za aina nyingi zaidi ambazo dunia inahitaji ili kujenga jamii endelevu."

Kuwa sehemu

hule jumuishi inaamini kwamba wanafunzi wote - wakiwemo wanafunzi wenye ulemavu wa akili - wanapaswa kukubaliwa na kuthaminiwa. Shule jumuishi na mifumo ya elimu jumuishi huhakikisha kwamba wanafunzi wenye ulemavu wa akili wanajumuishwa kikamilifu na kuhisi kwa kiwango kikubwa kwamba wao ni sehemu ya wanafunzi wengine wote.

Kuondoa vizuizi

Uwezo wa watoto na vijana haupaswi kuchukuliwa kuwa kizuizi dhidi ya elimu jumuishi, kwa sababu elimu ni haki yao bila kujali kile ambacho mtu anaweza kufanya au hawezi kufanya. Vizuizi havitokani na sifa au uwezo wa mtu binafsi, bali ni kwa sababu mazingira yanazuia watu wenye ulemavu kushiriki na kujiendeleza kikamilifu.

Vizuizi vikuu dhidi ya ujumuishaji katika elimu kwa wanafunzi wenye ulemavu wa akili vinahusishwa na upatikanaji, ushiriki, kudumu na maendeleo[19]. Kwa kutambua kila moja ya vizuizi hivi, familia zinaweza kufanya kazi pamoja ili kuviondoa. Kwa vile familia nyingi zimepitia au bado zinapitia mchakato huu, familia zinaweza kufunzana na kubadilishana mawazo kuhusu mikakati yao.

Lengo la familia ni kuondoa vizuizi vinavyozuia watu wenye ulemavu wa akili kujumuishwa katika elimu. Kufanya mifumo yetu ya elimu ijumuishe kila mtu ni kanuni kuu.

Kwa familia zinazofikiria kuhusu ujumuishaji kwa mara ya kwanza, mawazo haya makubwa yanaweza kuwa magumu kuelewa - familia husikia jumbe kutoka kwa madaktari, walimu, wataalamu wengine, na pia kutoka kwa watu wengine katika jamii yao ambazo huenda zinawaambia kwamba mtoto wao au ndugu yao mwenye ulemavu wa akili anapaswa kuhudhuria shule zilizotengwa na asijumuishwe katika shule za jumla zenye watoto wa kila aina, au jumbe hizo zinawapa matarajio duni kuhusiana na mustakabali wa mwanafamilia wao na mafanikio yake ya kielimu.

Zamu yako: kujenga maono ya elimu jumuishi

Ni mawazo gani mengine makubwa muhimu katika kujenga maono ya elimu mjumuisho?

....

....

....

....

....

[19] ZANA: "Common barriers to inclusive education"

Mikakati ya Ujenzi wa Dira ya Elimu Mjumuisho

Mashirika ya familia yana jukumu la kutekeleza katika kupambana na dhana na mawazo haya hasi yanayowasilishwa kwa familia na kuzisaidia kuona jinsi elimu jumuishi itakavyowezekana kwa wanafamilia wao.

Baadhi ya mikakati ambayo wanachama wa Inclusion International wanatumia kufanya hivyo ni pamoja na:

Kutumia usaidizi wa wahusika wenza kujenga maono

Inaweza kuwa vigumu kufikiria jinsi elimu jumuishi inavyoonekana kiutendaji. Kwa familia changa inaweza pia kuwa vigumu kufikiria jinsi maisha ya mtoto/mwanafamilia mwenye ulemavu wa akili yatakavyokuwa wakati wanaamua kati ya shule ya elimu jumuishi (ambapo watoto wote - wenye ulemavu na wasio na ulemavu - wanajifunza pamoja) au shule au darasa iliyotengwa (pia huitwa 'shule/darasa maalum). Familia za watoto wakubwa au watu wazima wenye ulemavu wa akili zinaweza kushiriki yale waliopitia wao wenyewe na mifano ya jinsi walivyopata maono ya elimu jumuishi na jinsi walivyosaidia na kushinikiza ili wanafamilia wao wajumuishwe kikamilifu shuleni. Kusikia moja kwa moja jinsi watu wengine wenye ulemavu wa akili katika jamii yao wanavyostawi na kujumuishwa katika elimu kutasaidia familia mpya kuona yale yanayowezekana.

Kusikia moja kwa moja kutoka kwa watu wanaojitetea wenyewe

Pale ambapo vikundi vya familia vimeunganishwa na vikundi vya watu wanaojitetea wenyewe, kusikia watu wenye ulemavu wa akili wenyewe wakizungumza juu ya elimu jumuishi na athari yake katika maisha yao kunaweza kuwa zana madhubuti ya kusaidia familia kujenga maono ya elimu jumuishi.

Kutumia Mkataba wa Haki za Watu Wenye Ulemavu kufikiria jinsi unavyotumika katika maisha yetu wenyewe

Mkataba wa Haki za Watu Wenye Ulemavu (CRPD) katika nchi ambako umeidhinishwa rasmi ni kiwango ambacho serikali lazima zitimize na ziunge mkono haki ya kujumuishwa kwa watu wenye ulemavu, lakini pia unaweza kutumika kama zana ya kiutendaji kwa ajili ya familia. Pamoja na mwezeshaji, familia zinaweza kupitia Kifungu cha 24 kuhusu elimu jumuishi na Maono ya Jumla ya 4 na watafakari kile wanachofanya ili kusaidia wanafamilia wao kujumuishwa kikamilifu katika elimu.

Majadiliano kuhusu Kifungu cha 24 kuhusu elimu jumuishi yanazipa familia nafasi ya kufikiria ikiwa na jinsi shule waliomchagulia mtoto wao inamsaidia mwanafamilia wao mwenye ulemavu kujifunza na kuendelea mbele na kujumuishwa katika jamii.

Kupinga dhana potovu

Familia mara nyingi huambiwa na madaktari, walimu na "wataalam wa elimu maalum" kwamba mtoto wao au mwanafamilia wao mwenye ulemavu wa akili anapaswa kwenda katika kituo cha elimu maalum badala ya shule ya kawaida kwa sababu wanafikiri anahitaji elimu maalum.

Kusaidia familia kutafakari juu ya umuhimu wa elimu bora jumuishi kunaweza kusaidia familia kuelewa uwezo halisi wa mtoto au mwanafamilia wao mwenye ulemavu wa akili pamoja na manufaa ambayo ujumuishaji unaweza kuleta katika maisha yao. Familia zinapokumbatia maono ya elimu jumuishi, zinaweza kusaidia shule na jamii nzima kuwa jumuishi zaidi.

Jukumu la familia katika kuendeleza elimu jumuishi

Wazazi na wanafamilia kuwa na jukumu katika utetezi ili kuhakikisha ujumuishaji katika elimu kwa ajili ya watoto wao wenye ulemavu.

Wanafamilia wanaweza kusaidia ujumuishaji nyumbani, shuleni na katika jami:

Nyumbani

- ✓ Wazazi wanapaswa kumtambua mtoto wao kama raia nmwenye haki kamili na majkumu. Ujumuishaji huanzia nyumbani.
- ✓ Wazazi na wanafamilia wa watoto wenye ulemavu wanaweza kuunda jukwaa jumuishi ambapo wanafamilia wote wanaweza kutoa msaada wao na kuelewa thamani ya ujumuishaji
- ✓ Kwa kuwatendea watoto/wanafamilia wao wenye ulemavu na wasio na ulemavu kwa usawa na kuwasaidia kushiriki katika shughuli za jamii kwa njia sawa, wazazi wanaweza kueneza thamani kubwa ya ujumuishaji katika jamii nzima. Hii pia inaunda kizazi kijacho cha adovcates wa familia kati ya ndugu!

Katika jamii

- ✓ Wazazi na wanafamilia wanaweza kuunda jamii ya kieneo au kitaifa na majukwaa ambapo wanaweza kusaidiana na kubadilishana mawazo kuhusu jinsi ya kutetea ujumuishaji ndani na nje ya shule.
- ✓ Familia zinaweza kupata, kuwa sehemu, na kuimarisha mitandao ya usaidizi kwa ushirikiano na mashirika ya familia yanayoshughulikia haki za watu wenye ulemavu kuhusu elimu jumuishi.
- ✓ Wazazi na wanafamilia wanaweza kuchangia katika utungaji wa sera, sheria na miradi ili kujumuisha mtazamo wa ujumuishaji katika elimu kwa ushirikiano na serikali zao kwa lengo la kufanya mifumo ya elimu iwe jumuishi na kuleta mabadiliko ya kimfumo ya muda mrefu.
- ✓ Wazazi na wanafamilia wanaweza kuunda ushirikiano wa kimkakati na wahusika wakuu katika jamii zao, ili kudai elimu bora kwa wote bila ubaguzi.

Shuleni

- ✓ Wazazi na wanafamilia wanahitaji kujua kwamba mtoto/mwanfamilia wao hapaswi kamwe kunyimwa haki ya kupata elimu.
- ✓ Wazazi na wanafamilia wanatakiwa kujua haki na kanuni zilizopo nchini mwao kuhusu elimu na watu wenye ulemavu kwa ujumla.
- ✓ Wazazi na wanafamilia wanaweza kuchochea hitaji la elimu jumuishi, bora na yenye usawa.
- ✓ Wazazi na wanafamilia wanaweza kuunga mknono kujenga imani kati yao na walimu na maofisa wa shule, ili walimu na maofisa wa shule washiriki utalaam wao na washawishi maamuzi kuhusu elimu jumuishi kwa ajili ya watoto wao.

Shuleni

- ✓ Wazazi na wanafamilia wanaweza kuwasaidia walimu kuchangia katika kuondoa dhana potovu na ubaguzi dhidi ya watoto wenye ulemavu kwa kuwaeleza kwa nini elimu jumuishi hunufaisha wanafunzi wote.
- ✓ Wazazi na familia wanapaswa kuwa na imani kwamba wao ndio chanzo kikuu cha taarifa kuhusu watoto wao wenye ulemavu. Familia ndio wataalam katika kila kitu kinachohusiana na uwezo wa mtoto wao na usaidizi anaohitaji ili kufikia malengo yake na ni lazima wachangie maarifa hayo katika mazingira ya elimu.
- ✓ Wazazi na wanafamilia wanaweza kuwasaidia walimu na wakurugenzi wa shule kutambua rasilimali na usaidizi unaohitajika ili kuendeleza/kufanikisha/kuboresha ujumuishaji katika elimu.

Zamu yako: Wajibu wa Familia katika kusaidia Elimu Jumuishi

Je, ni njia gani nyingine unaunga mkono ujumuisho na elimu mjumuisho katika maisha ya mwanafamilia wako?

Nyumbani

....

....

....

Katika jamii

....

....

....

Shuleni

....

....

....

Kipeperushi kuhusu haki za wanafunzi

Familia zinahitaji kujua nini kuhusu haki ya kupata elimu?

Elimu jumuishi ni haki ya wote.

Nchi nyingi zimetia saini na kuridhia kitu kinachoitwa Mkataba wa Haki za Watu Wenye Ulemavu, ambao unawapa wanafunzi wote wenye ulemavu haki ya kwenda shule katika mazingira jumuishi na wenzao wasio na ulemavu.

Elimu jumuishi inanufaisha watu wote. Ikiwa watoto wenye ulemavu na wasio na ulemavu wataenda shuleni pamoja na kujifunza pamoja katika darasa moja:

- ✓ Walimu watakuwa tayari kusaidia wanafunzi wa aina mbalimbali, wanafunzi wote watafaidika.
- ✓ Watoto na vijana watajifunza kuishi kama jamii jumuishi, wakikubali utofauti wa kila mtu.
- ✓ Kujifunza katika madarasa jumuishi kunawapa watoto wote stadi muhimu za kuishi na kutangamana katika jamii yenye utofauti.
- ✓ Elimu inakuwa yenye manufaa zaidi, kwa sababu wanafunzi wanapofanya kazi kwa ushirikiano katika vikundi vyenye utofauti, hiyo inawawezesha kujifunza mengi zaidi, kujifunza kwa njia bora zaidi na kutumia kwa vitendo maadili kama vile heshima, ushikamano na kuzingatia hisia za wengine.

Elimu jumuishi ina kanuni tatu za msingi:

Kuwepo

Inarejelea ufikiaji na kudumu katika shule ya kawaida, ili wanafunzi wote wahudhurie na kubaki shuleni hadi watakapomaliza viwango vya elimu vya lazima.

Ushiriki

Inarejelea ushiriki amilifu wa wanafunzi katika michakato ya kujifunza, wakiwa na hisia ya kuwa sehemu ya mchakato, kuthaminiwa na kuwa na ustawi wa kihisia. Kwa mfano, wanafunzi wenye ulemavu lazima washiriki katika shughuli zote za shule kama wenzao wasio na ulemavu hata kama itabidi mabadiliko fulani yafanywe ili kufanikisha hilo.

Maendeleo

Inarejelea mafanikio ya kujifunza yaliyofikiwa na wanafunzi wenye ulemavu. Mafanikio hayo lazima yalingane na mahitaji na mapendeleo yao wakati wa kujifunza. Watu wote wana uwezo wa kujifunza na kwamba mipaka ya kujifunza haitokani na mtu binafsi bali muktadha. Tathmini (ya ufundishaji na ya kisaikolojia au ya ufundishaji) inapaswa kuzingatia sifa na uwezo wa mwanafunzi, na mtindo wake wa kujifunza - haipaswi kutegemea tu utambuzi.

Baadhi ya mambo ambayo shule zinaweza kuuliza wazazi kufanya yanaweza kukiuka haki za wanafunzi - haya hayawezi kujadiliwa na hayawezi kuruhusiwa katika taasisi ya elimu:

- Wazazi hawawezi kulazimishwa kuajiri mwangalizi au "mwalimu msaidizi" kama sharti la shule kumkubali mtoto wao shuleni.
- Familia si lazima itoe malipo ya ziada ili kusajili au kuhifadhi nafasi kwa ajili ya mwanafunzi mwenye ulemavu.
- Wazazi hawapaswi kamwe kutoa ripoti ya kisaikolojia-kielimu, ripoti ya neva, uchunguzi wa kiakili, au cheti cha ulemavu ili mwanafunzi aandikishwe shuleni.
- Maendeleo ya mwanafunzi shuleni hayawezi kutegemea matokeo ya uchunguzi wa kimatibabu.

Maswali ya kawaida ya familia kuhusu elimu jumuishi

Maswali Yanayoulizwa Sana kuhusu elimu jumuishi

Je, elimu jumuishi ni nini?

"Elimu-jumuishi ni muhimu katika kufikia elimu ya ubora wa juu kwa wanafunzi wote, wakiwemo wale wenye ulemavu, na kwa ajili ya maendeleo ya jamii jumuishi, zenye amani na haki."

Kamati ya Umoja wa Mataifa ya Haki za Watu Wenye Ulemavu

Ripoti ya UNICEF ya Hali ya Watoto Duniani (UNICEF's State of the World's Children) inatoa maelezo haya: "Elimu jumuishi inahusisha kutoa fursa za kujifunza kwa wanafunzi wote ndani ya mfumo wa kawaida wa shule. Inaruhusu watoto wenye ulemavu na wasio na ulemavu kuhudhuria madarasa yanayofaa umri wao katika shule ya kieneo, huku wakipewa msaada wa ziada unaokidhi mahitaji ya kibinafsi kama inahitajika. Inahitaji marekebisho mwafaka - njia za kupanda na kushuka badala ya ngazi na milango mipana vya kutosha kwa watumiaji wa viti vya magurudumu, kwa mfano - pamoja na mtaala mpya unaozingatia watoto na unaowakilisha watu wa aina zote wanaopatikana katika jamii (si tu watu wenye ulemavu) na unaoakisi mahitaji ya watoto wote. Katika shule jumuishi, wanafunzi hufundishwa katika madarasa yenye idadi ndogo ya wanafunzi ambapo wanashirikiana na kusaidiana badala ya kushindana. Watoto wenye ulemavu hawatengwi darasani, wakati wa chakula cha mchana au kwenye uwanja wa michezo."

Inclusion International's Inclusive Education Position Paper (Makala Yanayoeleza Msimamo Wao Kuhusu Elimu Jumuishi) inatoa maelezo ya wazi ya maana ya ujumuishi katika elimu na jinsi mfumo wa elimu jumuishi unavyofanya kazi.

Ni muhimu pia kujua ni nini si elimu-jumuishi - baadhi ya mambo haya yanaitwa "elimu-jumuishi" lakini si mifano ya kweli ya ujumuishi:

- Kuweka wanafunzi wenye ulemavu katika madarasa ya kawaida bila usaidizi SI ujumuishaji.
- Kuweka wanafunzi wenye ulemavu pamoja katika chumba cha rasilimali katika shule ya kawaida SI ujumuishaji.
- Kutoa elimu yote ya mtoto nyumbani SI ujumuishaji.
- Kuzingatia stadi za maisha badala ya matokeo ya masomo SI ujumuishaji.
- Kuongoza wanafunzi wa sekondari wenye ulemavu katika programu za ufundi/kitaaluma SI ujumuishaji.

Je, elimu jumuishi ina manufaa kwa wanafunzi wenye ulemavu wa akili na wasio na ulemavu wa akili?

Ndiyo! Ushahidi wa utafiti unaonyesha wazi kwamba walimu wanapojifunza kufundisha wanafunzi wanaojifunza kwa njia tofauti na kukuza ushirikiano kati ya wanafunzi, kila mtu hunufaika.

Elimu jumuishi ni mkakati wa kuimarisha mfumo wa elimu, na inahakikisha kwamba watoto wote wanaweza kuishi, kujifunza na kucheza pamoja. Inawapa watoto wote fursa za kujifunza na kukubali uwezo, vipaji, haiba na mahitaji ya wenzao.

Maoni potofu ya kawaida

Wazazi wengi wanaogopa kwamba kuwa na wanafunzi wenye ulemavu katika darasa la watoto wao kutaathiri muda ambao mtoto wao anapata na mwalimu au kutaathiri ujifunzaji wao. Hii si kweli! Utafiti unaonyesha kuwa kuwepo kwa watoto wenye mahitaji ya juu ya usaidizi katika madarasa ya kawaida hakuathiri vibaya muda ambao wanafunzi wa kawaida hutumia katika kujifunza na kufundisha.

Manufaa kwa wanafunzi wenye ulemavu:

- Watoto ambao wamejumuishwa shuleni wana uwezekano mkubwa wa kuendelea kujumuishwa katika jumuiya yao baadaye maishani
- Watoto wenye ulemavu katika madarasa jumuishi mafanikio makubwa zaidi ya kimasomo kuliko watoto wenye ulemavu katika mazingira yaliyotengwa
- Watoto wenye ulemavu katika madarasa jumuishi pata mtaala mpana na mnyumbufu zaidi na matarajio ya juu zaidi ya kimasomo kuliko yale yanayopatikana kwa kawaida katika mazingira yaliyotengwa.
- Watoto wenye ulemavu katika madarasa jumuishi wana uwezekano mkubwa wa kupata ajira na kupata shughuli za kiburudani

Manufaa kwa wanafunzi wasio na ulemavu:

- Wanafunzi wasio na ulemavu waliotoa msaada kwa watoto wenye ulemavu katika masomo ya kushirikiana walifanya vizuri sawa na wanafunzi wasio na ulemavu katika madarasa yasiyokuwa na watoto wenye ulemavu.
- Wanafunzi wasio na ulemavu ambao walifanya urafiki na watoto wenye ulemavu mara nyingi walipata maarifa kuhusu dhana fulani na motisha ambayo vinginevyo wasingepitia.
- Kuna maarifa ya kina na ustadi unaopatikana na wanafunzi wasio na ulemavu wanaosaidia kuwafunza watoto wenye ulemavu ambao wanafunzi wa kawaida wasiofanya hivyo hawapati

Manufaa kwa wengine

Walimu:

- wana matarajio makubwa zaidi kwa wanafunzi wao wenye ulemavu wanapokuwa katika mazingira jumuishi (ikilinganishwa na mazingira yaliyotengwa)
- uboreshaji wa maarifa na ujuzi wa mwalimu unaotokana na ujumuishaji wa watoto wenye ulemavu na mbinu jumuishi za kutoa maelekezo na kufundisha huathiri vyema jinsi wanafunzi wote wanavyojifunza (matarajio na matokeo).
- huathiri vyema matokeo ya ujifunzaji ya wanafunzi wote wanapotumia mbinu za ufundishaji-jumuishi

Athari ya Kijamii:

- ukuzaji wa stadi muhimu za kijamii na kihisia kwa ajili ya uhuru wa maisha yote (kwa wote) unaweza kupatikana tu katika mazingira jumuishi.
- watoto wana uwezekano mkubwa wa kuwa na mwingiliano chanya, ufahamu bora wa tabia na desturi zinazokubalika kijamii na uwezo wa juu wa kijamii na kihisia.

Uchumi:

- Hupunguza upotevu wa pato la taifa kwa takriban 5–7% (upotevu wa mazao na mapato) na mzigo wa ustawi wa jamii.
- Hupunguza gharama ya elimu, ambayo katika mazingira yaliyotengwa inaweza kuwa mara 7-9 zaidi; gharama ya elimu maalum kwa kila mtu ni mara 2.5 zaidi ya gharama ya elimu ya kawaida

Je, kuna tofauti gani kati ya mfumo wa elimu jumuishi, shule jumuishi na darasa/desturi jumuishi?

Mifano ya madarasa/desturi jumuishi inapatikana karibu kila mahali ulimwenguni. Kila wakati mwalimu anapohakikisha wanafunzi wote darasani wanashiriki kwa usawa katika shughuli fulani wanafunzi hao watakuwa wanashiriki katika desturi jumuishi.

Shule jumuishi ni zile ambapo walimu wote wanahakikisha kwamba wanafunzi wao wote wanashiriki kwa usawa, wakati wote.

Mfumo wa elimu jumuishi ni zaidi ya mkusanyiko wa shule na desturi jumuishi. Ni kujitolea kwa muda mrefu katika ngazi ya kitaifa au ya kikanda kudumisha haki za wanafunzi wote kwa kuhakikisha kuwa watoto wenye umri wa kwenda shule wako shuleni na kwamba mfumo unazingatia uwezo na mahitaji ya kila mtoto bila ubaguzi. Hiyo ina maana kwamba shule zinawakaribisha watoto wote na kuzingatia mahitaji yao binafsi, na wasimamizi, walimu, na wafanyakazi wasaidizi wanapokea msaada wanaohitaji kusaidia kila mtoto kufaulu shuleni.

Je, kuna tofauti gani kati ya ufikiaji na marekebisho yanayowezekana?

Ufikiaji hushughulikia vikwazo au vizuizi katika mazingira ambavyo vinaweza kuzuia baadhi ya watu kushiriki (kama vile kutengeneza njia ambayo watu wengi wanaweza kutumia - wanaotumia kiti cha magurudumu, wanaobeba sanduku, wanaosukuma gari la kubebea watoto, n.k).

Marekebisho yanayowezekana ni kitu unachofanya katika mazingira ili kushughulikia kikwazo au kizuizi maalum ambacho ni tatizo kwa mtu. Ni kitu kinachofaa kwa ajili ya kusudi fulani na ni cha kibinafsi (kama vile kumpa mtu msaidizi wa kibinafsi).

Haki ya ufikiaji ina maana kwamba wanafunzi wana haki ya kuhudhuria shule zinazohudhuriwa na wengine, bila ubaguzi. "Marekebisho yanayowezekana" kama inavyofafanuliwa katika CRPD inamaanisha kuwa shule zina rasilimali ili kutoa usaidizi wa kibinafsi ambao mwanafunzi anaweza kuhitaji ili kushiriki kikamilifu, bila kuweka mzigo usio na uwiano au usiofaa kwa shule, na usaidizi huo uwezeshe ufikiaji. Mifano ni mtaala uliorekebishwa, usaidizi wa ziada kwa mwalimu darasani, muda wa ziada wa kufanya mitihani, au kuhamisha darasa kutoka ghorofa ya pili hadi ghorofa ya chini kwa ajili ya mwanafunzi mwenye ulemavu unaomzuia kutembea.

Je, "mbinu mbili sawia" za kuweka katika elimu jumuishi ni nini?

Mara nyingi maneno "mbinu mbili sawia" yanatumiwa vibaya kueleza elimu maalum inayoenda sambamba na mfumo wa kawaida. Kuendesha mpango uliotengwa kama kibadala cha ujumuishaji SI mbinu mbili sawia. Ni utenganisho.

Ujumuishaji wenye mafanikio unahitaji uwekezaji ili kubadilisha mfumo uliopo wa elimu PAMOJA na kuwekeza katika usaidizi wa kibinafsi. Mbinu mbili sawia iliyo halisi inajumuisha uwekezaji wa kimfumo katika ufikiaji wa majengo, mafunzo ya walimu na kurekebisha mtaala, na vile vile kutoa usaidizi wa kibinafsi kama vile programu za kompyuta zinazoweza kutumika, rasilimali, n.k.

Je, elimu jumuishi ni ghali zaidi kuliko elimu katika mazingira yaliyotengwa?

Hapana, elimu jumuishi SI ghali zaidi. Kwa kweli, mfumo jumuishi una ufanisi wa kiuchumi sababu badala ya kutoa rasilimali kwenye mfumo wa kawaida ili kuelimisha vikundi vya wanafunzi wenye mahitaji fulani, rasilimali zote zinabakia kwenye mfumo wa kawaida. Kamati ya CRPD ya Umoja wa Mataifa inasisitiza kwamba "hakuna nchi inayoweza kumudu mifumo miwili ya utoaji wa elimu ya kawaida na elimu katika mazingira yaliyotengwa."

Katika nchi ambazo wanafunzi wengi wenye ulemavu wako shuleni kwa sasa, kuhamisha rasilimali zinazosaidia elimu katika mazingira yaliyotengwa ili zisaidie ujumuishaji husaidia kuimarisha mfumo kwa manufaa ya wanafunzi wote kwa kukuza desturi ya ujumuishaji na kutoa mafunzo kwa walimu ili kukidhi mahitaji ya wanafunzi wote vyema zaidi.

Katika nchi ambazo vijana wengi wenye ulemavu hawako shuleni, uwekezaji zaidi unahitajika ili kuwapa elimu. Lakini kufikia mwaka wa 2017, nusu ya watoto milioni 93 duniani wenye umri wa kwenda shule wenye ulemavu hawako shuleni. Hiyo ina maana kwamba rasilimali mpya zinahitajika ili kutoa elimu kwa watoto milioni 32.5 wenye ulemavu ambao kwa sasa hawajajumuishwa kabisa katika elimu.

[23]See: https://www.unicef.org/sowc2013/

[24]Inclusion International's Inclusive Education Position Paper

[25]Duhaime's Law Dictionary defines undue burden as "an obligation which is not in proportion to the reciprocal cost or benefit."

Kukataliwa, kutengwa, kuhusishwa na kujumuishwa: Ni tofauti gani?

Wanafunzi wenye ulemavu wanaojihusisha na mifumo ya shule watapata mojawapo ya mambo manne – kukataliwa, kutengwa, kuhusishwa, na kujumuishwa.

Lengo la elimu-jumuishi kwa wote ni kwamba wanafunzi wote watapata ujumuisho wa kweli shuleni - lakini ni muhimu kwa familia kuelewa tofauti kati ya uzoefu huu nne - kwa sababu mara nyingi shule zitatumia neno "jumuishi" kuelezea mifumo ambayo kweli ubaguzi au ushirikiano. Kwa kuelewa ujumuishi wa kweli na jinsi unavyotofautiana na ujumuishaji na kutoka kwa mifumo iliyotengwa, familia zinaweza kushinikiza kujumuishwa kwa kweli shuleni.

Kutojumuishwa

Kutojumuishwa hutokea wakati wanafunzi wananyimwa fursa ya kupata elimu

Kutojumuishwa hutokea wakati wanafunzi wenye ulemavu hawaruhusiwi kujisajili kuhudhuria shule, au wanapojisajili lakini wanaambiwa wasije shuleni au wakati kuna masharti yaliyowekwa kuhusiana na mahudhurio yao (kwa mfano, kuwaomba wazazi wa wanafunzi wenye ulemavu kulipia gharama ya kuwasaidia watoto wao kibinafsi shuleni). Wakati mwingine, wanafunzi wanasajiliwa lakini wanaambiwa kwamba watafundishwa na mwalimu ambaye atawatembelea nyumbani - hivyo kihalisia bado wanakosa kujumuishwa shuleni.

Kutengwa

Kutengwa hutokea wakati wanafunzi wenye ulemavu wanaelimishwa katika mazingira tofauti (madarasa au shule) yaliyoundwa kwa ajili ya wanafunzi wenye ulemavu mbalimbali au ulemavu mahususi

Kutengwa hudhihirika wazi zaidi wakati wanafunzi wenye ulemavu wanalazimishwa kwenda katika shule ya wanafunzi wenye ulemavu pekee, lakini pia hutokea wakati wanafunzi wanaelimishwa katika madarasa tofauti katika shule ya kawaida. Madarasa hayo wakati mwingine huitwa madarasa ya rasilimali.

Kuhusishwa

Kuhusishwa ni kuwaweka watu wenye ulemavu katika elimu ya kawaida iliyopo bila kubadili mfumo wa utoaji wa elimu

Kuhusisha kunahusu kumweka mwanafunzi mwenye ulemavu katika darasa la kawaida lakini bila usaidizi wa kibinafsi akifundishwa na mwalimu ambaye hataki au hawezi kukidhi mahitaji ya mtoto huyo ya msaada wa kujifunza, wa kijamii, au wa ulemavu. Watu wengi kwa makosa huita hilo "ujumuishaji" lakini mwanafunzi asipopokea usaidizi unaohitajika ili kujifunza na kushiriki, hiyo si ujumuishaji.

Kujumuishaji

Ujumuishaji unahusisha mabadiliko ya mfumo wa elimu kupitia mabadiliko ya maudhui, mbinu za kufundishia, miundo, mikakati na taratibu za uhakiki.

Katika mfumo jumuishi walimu hupewa mafunzo ya awali kabla ya kuanza kazi rasmi na hupokea mafunzo yanayoendelea ya kitaaluma ili kukidhi mahitaji ya mitindo mbalimbali ya kujifunza na kuwasilisha masomo kwa njia tofauti ili wanafunzi wote waweze kujifunza. Rasilimali zinapatikana ili kukidhi mahitaji ya kibinafsi ya wanafunzi wenye ulemavu, kama vile mitaala iliyorekebishwa na rasilimali zilizorekebishwa.

Zamu yako: Kujumuisha, Kujumuisha, Kutenganisha, na Kutengwa

Fikiria kuhusu jumuiya yako mwenyewe - je, kuna mifano ya kila moja ya mifumo hii minne iliyopo kwa sasa? Je, ni hatua gani ambazo familia zinaweza kuchukua ili kusukuma ujumuishaji, utengano, na kutengwa kuelekea lengo la ujumuishi kamili?

Kutojumuishwa

....

....

Kutengwa

....

....

Kuhusishwa

....

....

Kujumuishaji

....

....

Njia ya Mifumo ya Elimu Jumuishi

Je, tunaomba mabadiliko gani ili kuunda mfumo wa elimu mjumuisho?

Kuna viambajengo 6 muhimu vya kujenga mfumo jumuishi ambavyo serikali lazima zichukue hatua juu yake:

1. Wizara moja inawajibikia wanafunzi wote wa umri na kiwango sawa cha elimu (kwa mfano wizara inayohusika na elimu ya utotoni pia inapaswa kuwajibikia elimu ya utotoni ya watoto wenye ulemavu; wizara inayohusika na elimu ya msingi ya watoto wasio na ulemavu inapaswa kuwajibikia elimu ya watoto wenye ulemavu pia, n.k);
2. Kuna mfumo mmoja tu wa elimu ambapo watoto wote wanajifunza pamoja katika madarasa jumuishi ambapo watoto wenye ulemavu na wasio na ulemavu wanajifunza pamoja na madarasa/mazingira/shule maalum hazipo.
3. Wanafunzi wanasoma katika shule ile ile ambayo wangesoma kama wasingekuwa na ulemavu, wanaelimishwa pamoja na wenzao wasio na ulemavu na kupata msaada wanaohitaji ili kushiriki na kujifunza;
4. Walimu hufunzwa na kusaidiwa jinsi ya kubinafsisha ufundishaji wao kwa kutumia mbinu tofauti kwa ajili ya mitindo tofauti ya kujifunza.;
5. Utamaduni wa shule unathamini utofauti - wanafunzi wote wanakaribishwa, wanashiriki na kufaulu
6. Shule zina uwezo wa kupata rasilimali za fedha na za wafanyakazi ili kusaidia kufanikisha ujumuishaji.

Hatua za utekelezaji wa elimu jumuishi zinaweza kuwa tofauti kulingana na nchi, na pia zinaweza kutekelezwa kwa mpangilio tofauti. Si hatua zote zilizo hapa chini zinahitajika katika nchi zote, lakini baadhi ya hatua zinazochukuliwa zaidi:

Ondoa sheria, sera na/au desturi zinazopelekea watoto kutojumuishwa shuleni kwa msingi wa ulemavu

Hiyo wakati mwingine huitwa "sera ya kupinga kukataliwa kabisa." Hiyo ina maana kwamba shule haziwezi kukataa kuwakubali wanafunzi kwa msingi wa ulemavu. Kuna matokeo ya wazi shule zikifanya hivyo na familia zina njia za kupinga maamuzi ya shule

Hakikisha kwamba wizara moja ina jukumu la kuelimisha wanafunzi wote wa umri na kiwango sawa cha elimu

Katika nchi nyingi, wizara ya jamii badala ya wizara ya elimu ina jukumu la kuelimisha watoto wenye ulemavu. Hiyo inahitaji kubadilika.

Gawa au sambaza upya rasilimali zinazounga mkono kutengwa au kuhusishwa kwa wanafunzi wenye ulemavu ili kuimarisha mfumo wa kawaida.

Wafunze watalaam wa elimu - walimu, wasimamizi wa shule, maofisa wa wizara ili waweze kuzingatia utofauti

Hii inamaanisha kutumia mbinu mpya za kufundisha ambazo zinakuza kujifunza kwa ushirikiano na kufundisha wanafunzi wenza; kutambua mitindo tofauti ya kujifunza ambayo inahitaji matumizi ya Mfumo Jumuishi wa Kujifunza (UDL); kukuza heshima kwa utofauti na desturi ya ujumuishaji; na kuhimiza mbinu za ushirikiano kati ya walimu.

Shughulikia hali za ufundishaji ili walimu walipwe vizuri na kwa uhakika na wapewe muda wa kujiendeleza kitaaluma na kufanya mipango

Wekeza katika elimu jumuishi ya utotoni ambayo inapata usaidizi wa wataalam mbalimbali wenye maarifa kuhusu kutambua mapema watoto walio katika hatari ya kuchelewa kukua ipasavyo au kupata ulemavu

Lengo kuu ni kwamba wapate msaada wanaohitaji ili kujifunza na kuendelea mbele darasani pamoja na wanafunzi wote wenye ulemavu na wasio na ulemavu.

Toa mafunzo na usaidizi kwa wazazi wa watoto wenye ulemavu

Shirikisha mashirika ya wazazi, watu wenye ulemavu, na washirika wengine katika utungaji na utekelezaji wa sera

Hakuna njia moja ya pekee ya kufikia mfumo wa elimu mjumuisho, na nchi mbalimbali zinapendekeza masuluhisho tofauti. Ni muhimu kwa familia kuangalia kwa umakini suluhu hizi zinazopendekezwa na kuzilinganisha na fasili za mfumo wa shule unaojumuisha kwa kweli.

Kwa mfano

Kubadilisha shule maalum kuwa vituo vya rasilimali ni mojawapo mkakati wa kuelekea kwenye elimu-jumuishi unaozingatiwa na baadhi ya nchi.

Hakuna utafiti mwingi uliofanywa juu ya ufanisi wa kubadilisha shule maalum kuwa vituo vya rasilimali ambavyo vinaweza kutoa usaidizi kwa ajili ya ujumuishaji. Hata hivyo, ripoti kutoka kwa wanachama wetu zinaonya kwamba wataalam ambao wamefanya kazi katika mazingira yaliyotengwa huenda hawana ujuzi wa kutoa usaidizi kwa ajili ujumuishaji kwa sababu mbinu zao kwa kawaida huzingatia ulemavu wa aina fulani badala ya jinsi ya kutekeleza desturi jumuishi ili kukidhi mahitaji ya wanafunzi wote. Wakati mwingine matumizi ya shule maalum kama vituo vya rasilimali ni njia ya kupunguza ukosoaji wa ujumuishaji unaotolewa na walimu wa elimu maalum. Iwapo shule maalum zitatumika kama vituo vya rasilimali ni muhimu kwamba kujitolea kwa ajili ya ujumuishaji kuwe wazi, kwamba walimu ambao wamekuwa wakifundisha katika shule maalum wawe wamefunzwa vyema desturi jumuishi (kubadilisha desturi zao) na kwamba kituo cha rasilimali hakitumiki kama mahali pa kufundishia vikundi vya wanafunzi wenye ulemavu badala yake kiwe 'maktaba' ya nyenzo na rasilimali watu ambayo inasaidia kazi ya walimu wa elimu ya kawaida ili kuhakikisha ushiriki wa watoto wote katika mchakato wa kujifunza.

Zamu yako: Njia ya Elimu-Jumuishi

Tafuta mahali pa kuanzia - jumuiya yako iko wapi kwenye njia ya kuelekea elimu mjumuisho? Je, ni wapi familia zinaweza kuingilia kati ili kusaidia kusogeza mfumo zaidi kwenye njia ya kujumuishwa?

Familia zinahitaji kujua nini kuhusu Muundo Jumuishi wa Kujifunza (UDL)?

Kanuni za Muundo Jumuishi wa Kujifunza (UDL) ambazo familia zinapaswa kujua:

- ✓ Tuundo Jumuishi wa Kujifunza ni mfumo wa kupanga unaoweza kutumika katika ngazi zote za elimu na kuzalisha mtaala mnyumbufu, wazi na unaoweza kukidhi mahitaji ya wote.
- ✓ UDL ni mbinu ya kupanga ambayo inaunga mkono ujumuishaji lakini si zana pekee inayohitajika ili kufanikisha elimu jumuishi.
- ✓ UDL inatambua kwamba hakuna njia moja ya kujifunza, na kwa hiyo, hakupaswi kuwa na njia moja ya kufundisha. Aina tofauti za motisha, uwakilishi, na kujieleza, zinapaswa kuwezeshwa (kanuni 3).
- ✓ UDL inamaanisha kuwa tunazingatia uwezo wala si ulemavu, inatuambia kwamba hatupaswi kuwaweka wanafunzi katika vikundi fulani kwa njia isiyofaa.
- ✓ UDL inathamini utofauti unaopatikana katika kila darasa, inapanga ikizingatia utofauti huo na inatupilia mbali mbinu ya kuzingatia mapungufu na badala yake inazingatia ujuzi.
- ✓ UDL inatambua kuwa kinacholemaza ni muktadha wala si watu.

Jumbe muhimu ambazo familia zinaweza kuendeleza:

- ✓ UDL inaendeleza mtindo wa kujifunza unaozingatia watoto wote.
- ✓ Msingi wa UDL ni kwamba walimu lazima wafahamu kikundi chao chote cha wanafunzi. Kwa njia hiyo, kila moja ya shughuli za madarasa inapangwa kulingana na utofauti wa wanafunzi, vizuizi vya mazingira vinatambuliwa na mipango ya kukabiliana navyo inafanywa, maarifa ya hapo awali ya wanafunzi yanaendelezwa, na vifaa mbalimbali na mikakati ya kufundisha inatumiwa ili kila mtu aweze kushiriki katika mchakato wa kujifunza.
- ✓ Inatambulika pia kuwa baadhi ya wanafunzi wanaweza kuhitaji marekebisho fulani yatekelezwe ili washiriki. Marekebisho yanayowezekana lazima yatekelezwe katika hali zingine hata kama UDL inatumiwa.
- ✓ Utumiaji wa UDL haimaanishi kuwa wanafunzi wote wajifunze maudhui sawa, badala yake kila mmoja apige hatua mbele katika mchakato wao wa kujifunza kwa kushiriki katika mchakato sawa wa kujifunza.
- ✓ UDL hutumia njia nyingi za kuwasilisha dhana, kuanzia kusoma/kuandika, sauti na kuona, nafasi na mguso. Kila hisia inapaswa kuchochewa ili mwalimu aweze kuchochea maendeleo na kujifunza katika kikundi chao cha darasa.
- ✓ Katika muundo huu, watoto hawatathminiwi kwa njia ile ile, yaani, wavulana na wasichana hawalinganishwi kwa kuzingatia jinsi wengine wanavyojifunza, bali kwa kuzingatia maendeleo yao wenyewe katika kujifunza.
- ✓ UDL hutumia mbinu ya kuzingatia fani mbalimbali inayohusisha masomo tofauti yanayoshughulikia mada ile ile na hiyo hupunguza mzigo wa masomo na kufanya kujifunza kuwe na ufanisi na maana zaidi.
- ✓ Walimu wengi huhusisha familia katika miundo yao. Hiyo ni bora kwa sababu maarifa yanayotolewa na wanafamilia huboresha mchakato wa kufundishwa kwa ajili ya watoto wote.
- ✓ UDL sio mbinu mahususi kwa wanafunzi wenye ulemavu ambao wako katika mfumo wa kawaida, ni mbinu ya kupanga ambayo hutoa majibu kwa hali ya utofauti darasani, ni mbinu ambapo ufahamu wa mwalimu kuhusu wanafunzi ni muhimu.

Vizuizi vya kawaida dhidi ya elimu

Vidokezo kuu za kuvunja vizuizi vya kufikia: upatikanaji - ushiriki - maendeleo - kujifunza

Vizuizi ni hali na mitazamo inayotuzuia kupata elimu jumuishi iliyo halisi. Ni muhimu kuelewa kwamba kizuizi dhidi ya elimu jumuishi kamwe hakitatokana na uwezo wa watoto na vijana kwa sababu elimu ni haki yao bila kujali kile ambacho mtu anaweza kufanya au hawezi kufanya. Kwa sababu hiyo, vizuzi haviko katika watu binafsi au katika uwezo wao, bali vinajitokeza wakati mwingiliano na mazingira unawazuia watu wenye ulemavu kushiriki na kujiendeleza kikamilifu.

Kiizuizi	Hatua ya hatua
VIzuizi dhidi ya Upatikanaji	
Vizuizi vingine vinapatikana shuleni na vinaweza kuathiri uwezo wa watoto kufikia mfumo wa elimu. Kwa mfano, shule (wakurugenzi, waalimu, wanasaikolojia, n.k.) wanaweza kuomba tathmini ili kuzuia usajili, au wanaweza kutoa mitihani isiyowezekana ili kukataa usajili. Wanaweza pia kuwaagiza watoto wenye ulemavu kutimiza masharti ya kimatibabu ili waruhusiwe kujiunga na shule. Kwa ujumla, vizuizi hivi vinatokana na watu kutojua na hofu inayotkana na mawazo potovu kuhusu jinsi watu wenye ulemavu walivyo au wasivyo, yaani, dhana potovu zinazowabagua. Katika hali zingine, shule huomba malipo ya "mwalimu wa kibinafsi" kuandamana na mwanafunzi, na hivyo kufanya isiwezekane kupata elimu jumuishi kwa sababu ya gharama kwa familia.	Ni muhimu kukumbuka kuwa elimu ni haki, na hakuna mtu anayeweza kuchukua haki hiyo kutoka kwa mwanafunzi yeyote, wakiwemo wale wenye ulemavu. Wazazi wanapaswa kushinikiza shule kupitisha sera za kupinga kukataliwa kabisa - hiyo ina maana kwamba hakuna mtu anayeweza kukataliwa kujiunga na shule.
Vizuizi dhidi ya ushiriki	
Tunapofanikisha upatikanaji (mwanafunzi anasajiliwa), ni muhimu kwa mwanafunzi kuzingatiwa na kushiriki katika shughuli zote darasani na katika taasisi nzima ya elimu. Inakuwa muhimu kuwezesha na kuunga mkono ushiriki wao ili mwanafunzi awe na hisia ya kuwa sehemu ya kikundi na ahisi kuwa sehemu ya mchakato wa kujifunza, kama wanafunzi wenzake. Ikiwa wanafunzi wenye ulemavu hawahisi kuwa wao ni sehemu ya shule, basi hii ni ishara kwamba kuna haja ya mabadiliko ya kimuundo ili kuwazuia wasiondoke katika mfumo wa shule.	Ni muhimu pia kwamba familia zitambue hali za ubaguzi na kuzikataa. Mara nyingi, aina za ubaguzi huonyesha kuwa shule inazingatia haki na inataka "kusaidia" na wanaweza kusema kwamba walimu hawajajiandaa, au kwamba shule haina zana za kutunza watoto wetu. Ni lazima tuwe wazi kwamba kufuata sheria na kanuni zilizopo kunahitajika, na tunaweza kufundisha viongozi wa shule kwamba ubaguzi kwa msingi wa ulemavu ni kitendo ambacho kinaweza kukemewa na kinaweza kuadhibiwa kisheria.

Kiizuizi	Hatua ya hatua
Vizuizi dhidi ya maendeleo	
Vikwazo vingine vinahusiana na maendeleo, kupiga hatua kutoka darasa moja hadi jingine na, bila shaka, kuhitimu na kufuzu baada ya kumaliza shule. Tunaona ni muhimu kusema wazi kwamba kurudia darasa ni hoja inayohusishwa na wazo la zamani kwamba wanafunzi wote wanahitaji kuwa katika kiwango sawa ili waweze kufuzu kutoka katika darasa moja, kufikiria kwamba inawezekana wanafunzi wote kujifunza kwa njia ile ile na kupata matokeo yale yale. Wazo hili la zamani hupelekea watoto wenye ulemavu kuwekwa katika darasa moja kwa miaka kadhaa, kisha wanakabiliwa na suala la tofauti ya umri hali inayowafanya wajihisi hawafai wanapokuwa katika darasa moja na wanafunzi wenye umri mdogo. Kwa ujumla, pendekezo linalotolewa kwa familia kumpeleka mwanafunzi kwenye mipango inayoendeleza ukuzaji wa ujuzi kwa ajili ya kufanya kazi ni ukiukaji wa haki ya elimu.	Familia lazima zirudishe nyuma shule zinazowashinikiza watoto wao kurudia alama - watoto ni wa wenzao wa rika lao wenyewe, na malengo yao ya kujiendeleza yanapaswa kutegemea wao kama mtu binafsi.
Vizuizi dhidi ya kujifunza	
Kuwawezesha wanafunzi wenye ulemavu kujifunza na walimu na familia kuweka matarajio ya juu kuhusu uwezo wao kunahusiana na vizuizi ambavyo tunapata katika njia za zamani za kufikiria juu ya elimu. Mafunzo ya walimu yametolewa kwa msingi wa mfumo wa uhusishaji, yaani, kumruhusu mwanafunzi kukaa darasani mradi aweze kufuata mtaala, bila marekebisho yoyote ya kumsaidia. Baadhi ya wanafunzi hukataliwa na shule kwa msingi wa matokeo ya uchunguzi wa kimatibabu, kana kwamba hiyo inaamua jinsi wanafunzi wanavyojifunza. Sasa tunajua kwamba kilicho muhimu sana ni kujifunza kuhusu mbinu nyumbufu za kufundisha, mbinu zilizoandaliwa kulingana na kanuni za Muundo wa Jumla wa Kujifunza, ambapo walimu lazima watambue mitindo tofauti ya kujifunza ambayo inaruhusu wanafunzi wote, wenye sifa yoyote, kujifunza na kushiriki. katika shughuli za darasani.	Familia zinaweza kuwakumbusha walimu kwamba Usanifu wa Jumla wa Kujifunza unahusu kuheshimu mitindo na njia tofauti za kujifunza. Wazazi wanaweza kutetea wazo hilo mtaala ni mfumo wa utekelezaji, lakini SI muhimu zaidi kuliko wanafunzi na maarifa yao ya awali ambayo yanahitaji kuwa sehemu ya mkakati wa kufundisha.

Zamu yako: Vikwazo vya Kawaida kwa Elimu

Je, kuna vikwazo vyovyote vya elimu ambavyo ni vya kipekee kwa jamii yako? Je, ni hatua gani unaweza kuchukua ili kuanza kuondoa vizuizi hivi?

....

....

....

Je, familia zinawezaje kufuatilia elimu jumuishi?

Iwapo elimu mjumuisho haifanyiki shuleni, wanafunzi wenye ulemavu na familia zao mara nyingi huwa wa kwanza kujua - familia zinaweza kuchukua jukumu muhimu katika kufuatilia ujumuishi shuleni na kutoa tahadhari wakati hili halifanyiki.

Familia zinaweza kuchukua hatua kufuatilia ujumuishi katika elimu kwa:

- ✓ Jiunge na mabaraza ya shule na kamati (kama vile vyama vya walimu vya wazazi) ili kushiriki katika ufuatiliaji moja kwa moja kama sehemu ya mchakato wa shule.
- ✓ Kufanya kazi na halmashauri za udhibiti na ufuatiliaji kama vile mchunguzi maalum wa haki za binadamu (ombudsman), ofisi za uangalizi na zinginezo ambazo zinaweza kupokea malalamishi kuhusu ubaguzi katika elimu. Wajue njia za kufanya hivyo na wazishiriki na familia zingine.
- ✓ Kuwasilisha malalamiko. Ikiwa ujumuishaji haufanyiki, kufanya kazi bega kwa bega na ofisi za kisheria zinazoweza kukushauri na kusindikiza malalamiko yako.
- ✓ Kujifunza kuhusu sheria na masharti yaliyopo katika nchi zao (na kimataifa) ili kuhakikisha haki za wanafunzi wenye ulemavu zinatekelezwa na wazichunguze pamoja na mtandao wao wa familia.

Ufuatiliaji wa Familia kwa Vitendo

Vikundi vya Familia nchini Kenya hufuatilia ujumuishaji katika elimu kwa:

- Kufunza familia katika vikundi vya usaidizi vya wazazi kuhusu sheria za kitaifa za elimu, kifungu cha 24 na GC 4 na umuhimu wa kujihusisha na mbinu za ufuatiliaji.
- Kuratibu mikutano kati ya familia na maofisa kutoka Tume ya Kitaifa ya Haki za Binadamu ya Kenya ambapo familia huripoti hali ya elimu ya watoto na vijana wenya ulemavu wa akili katika jamii zao.
- Katika hali zingine, familia hufuatilia elimu jumuishi moja kwa moja katika ngazi ya shule na kuwasilisha ripoti zao kwa maofisa wa elimu wa kieneo; hilo hutekelezwa moja kwa moja katika ofisi ya elimu au kupitia vikao vya maingiliano kati ya familia na maofisa wa elimu.
- Pia kuna mifano michache ya familia kuwa sehemu ya kamati za usimamizi wa shule, zikitekeleza jukumu muhimu katika kutoa ushauri kuhusu elimu jumuishi.

Vikundi vya Familia nchini Nicaragua hufuatilia ujumuishaji katika elimu kwa:

- Kutayarisha maandishi yaliyochapishwa kuhusu njia za ufuatiliaji (kama vile Wizara ya Elimu, Mpatanishi wa Haki za Kibinadamu, na wengineo) ili familia zijue pa kwenda endapo kutakuwa na ukiukwaji wa haki ya elimu mjumuisho.
- Kufundisha familia kuchukua jukumu kuu katika shughuli shuleni, kukuza uhusiano na kutoa maoni kwa walimu, na kujiunga na vikundi na nafasi zingine ambapo elimu inashughulikiwa.
- Kuhudhuria mikutano iliyoandaliwa na Wizara ya Familia, Vijana na Utoto ya Nikaragua ili kushughulikia masuala ya elimu.

Vikundi vya Familia nchini Peru hufuatilia ujumuishaji katika elimu kwa:

- Kuunganisha familia kwenye mafunzo na wataalamu katika maeneo tofauti
- Kukaribisha na kushiriki katika mikutano ya rika na familia zingine ili waweze kubadilishana uzoefu wao na kujifunza kuhusu mikakati mipya
- Kushiriki katika midahalo iliyoitishwa na wawakilishi wa Wizara ya Elimu, ili kutoa michango ya mabadiliko ya sheria na sera za elimu.

Vikundi vya Familia nchini Colombia hufuatilia ujumuishaji katika elimu kwa:

- Kutoa mafunzo kwa familia kuhusu elimu-jumuishi
- Kuunda nyenzo kwa ajili ya familia zingine, kama vile mfululizo wa podcast wa **ABC ya Elimu Jumuishi ya Asdown Colombia.**
- Kusaidia familia kuzungumza na Ombudspersons na mawakili
- Shiriki katika nafasi mbalimbali ndani ya taasisi za elimu, kama vile vyama vya wazazi na watu wengine wa kujitolea
- Kupata washirika na vikundi vya watu wenye ulemavu na kuongeza ufahamu kuhusu watoto wenye ulemavu wa akili ndani ya haki ya kupata elimu.

Zamu Yako: Familia Inawezaje Kufuatilia Elimu Mjumuisho?

Kufikiria ni nani anayehusika na ufuatiliaji wa elimu mjumuisho katika jamii yako, na jinsi unavyoweza kuwafikia.

Mwigizaji	Hatua kwa Familia
k.m. Kamati za Ufuatiliaji au Usimamizi wa Shule	• Kuwa na mwakilishi wa familia ajiunge na Kamati • Kuandaa ripoti kuhusu hali ya kujumuika shuleni ili kuiwasilisha kwa kikundi cha ufuatiliaji wa shule

Kuelewa sheria kuhusu elimu jumuishi

Ni muhimu kwamba Familia zijue taarifa za jumla kuhusu sheria za nchi zao na pia mikataba ya kimataifa inayohusiana na haki za watoto na watu wazima wenye ulemavu. Kwa ujuzi huu, familia zinaweza kuwajulisha wanajamii wengine kuhusu ahadi za haki za binadamu na kusaidia jamii kutambua lengo la elimu kwa wote.

Ni sheria gani za kimataifa ambazo familia zinahitaji kujua?

Umoja wa Mataifa ulipitisha Mkataba wa Haki za Watu wenye Ulemavu (CRPD)

Takriban kila nchi imeridhia (ilikubali kutekeleza) CRPD, ambayo inatambua haki za binadamu za watu wenye ulemavu.

CRPD ina vifungu 50 tofauti, kikiwemo Kifungu cha 24 kinachotambua wajibu wa Serikali wa "kuhakikisha mfumo wa elimu jumuishi katika ngazi zote." CRPD ni mkataba wa kwanza kutambua haki ya elimu jumuishi chini ya sheria za kimataifa.

Kamati ya CRPD ni chombo cha Umoja wa Mataifa kinachofuatilia utekelezaji wa CRPD katika ngazi ya kimataifa. Pia wanaandika "Maoni ya Jumla" ili kusaidia kueleza jinsi serikali zinapaswa kutafsiri CRPD. Katika Maoni yake ya Jumla ya 4, kuhusu Kifungu cha 24 kuhusu elimu-jumuishi, Kamati ya CRPD pia inazitaka nchi ambazo zimeridhia mkataba huo kutenga rasilimali za kutosha na motisha ili kukuza mazingira ya elimu-jumuishi badala ya kutengwa.

Mifumo ya kisheria ya kikanda

Mbali na CRPD, mikataba ya kikanda inashughulikia haki ya elimu kwa watoto na watu wazima wenye ulemavu na familia zinaweza kuzitumia katika nchi ambazo serikali zao zimetia saini mikataba ya kikanda. Kwa mfano:

Afrika

Itifaki ya Walemavu ya Kiafrika, au Itifaki ya Haki za Binadamu na Watu kuhusu Haki za Watu Wenye Ulemavu Barani Afrika, inatambua, miongoni mwa haki zingine, haki ya watoto wote wenye ulemavu kupata elimu, na kwa msingi sawa na wengine, pamoja na marekebisho na usaidizi "unaohitajika ili kuwezesha elimu yao iwe yenye ufanisi."

Ni muhimu kwa familia pia kufahamu kuhusu mikataba na sheria za kimataifa katika hali ambapo mifumo ya kikanda na kitaifa haiwiani kikamilifu na haki za binadamu duniani. Kwa mfano, Itifaki ya Walemavu ya Kiafrika inawapa watu wenye ulemavu chaguo la kujiondoa kwenye elimu ya kawaida na kuingia katika elimu maalum, jambo ambalo haliambatani na Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Watu Wenye Ulemavu. Familia zinaweza kutumia sheria za kimataifa za haki za binadamu kurudisha nyuma hali hii ya kutofautiana.

Mifumo ya kisheria ya kikanda

Amerika

Kifungu cha 26 cha Mkataba wa Marekani wa Haki za Kibinadamu kinazitaka Nchi Wanachama kuchukua hatua ili kufikia utimilifu kamili wa haki ya elimu kwa wote. Ingawa watu wenye ulemavu hawajatajwa haswa, wamejumuishwa katika "elimu kwa wote" na familia zinaweza kutumia hii kusaidia utetezi wao katika nchi ambazo mkataba umeidhinishwa.

Je, ni kwa jinsi gani familia zinaweza kutumia sheria za kimataifa na kikanda kwa ajili ya utetezi?

Familia zinahitaji kujua

- **INI SHERIA GANI** kuhusu elimu-jumuishi kutoka ngazi ya kimataifa, kikanda na kitaifa zipo katika nchi yao;
- **TAASISI GANI** za umma zina jukumu la kufuatilia na/ au kufuatilia uzingatiaji wa sera, kanuni, mikataba, n.k. kuhusiana na elimu-jumuishi; na
- **NANI** katika ngazi ya mtaa katika jumuiya yao inawajibika kuhakikisha kwamba sheria zinafuatwa

Mifano

Nicaragua

Vuguvugu la Familia limetekeleza jukumu muhimu katika utungaji na utekelezaji wa sera, sheria na kanuni nchini Nicaragua. Katika historia ya vuguvugu la Familia tunapata mipango muhimu ambayo imechangia kufanya mfumo wa sheria wa kitaifa kuwa wenye ufanisi na halisi. Katika jiji la Boaco, katikati mwa nchi, familia ziliendeleza mkakati wa utekelezaji halisi wa "Kanuni ya Uzingatiaji wa Wanafunzi wenye Mahitaji ya Kielimu katika Mfumo wa Utofauti wa Wanicaragua (2012)", kwa kupendekeza uratibu kati ya mamlaka ya elimu ya kieneo na mamlaka ya kitaifa. ASNIC ilikuwa daraja la kutoa taarifa na kuzieleza vyema ili kufanya msururu wa mafunzo uwe wenye ufanisi huku mbinu shirikishi na za kusisimua zikitumiwa na kukiwa na wahusika wenye ushawishi kama vile walimu na mamlaka za Wizara ya Elimu. Matokeo yake yalikuwa chanya sana, kwa kuwa ilichangia katika kuondoa vizuizi vya upatikanaji vilivyokuwepo wakati huo, na kanuni zina toleo jipya la Mwongozo wa Kanuni na Taratibu za Elimu Maalum na Elimu Jumuishi wa 2015.

Ethiopia

Nchini Ethiopia, sheria za Kimataifa hutumika wakati familia zinakuwa na mazungumzo yoyote na Wizara za Elimu (MoE) au na walimu na usimamizi wa shule. Zaidi ya hayo, familia huzitumia sheria hizo wanapotoa mafunzo, wanaposhiriki katika mikutano yoyote inayoaandaliwa na Wizara ya Elimu na pia kwenye mazungumzo/mahojiano yoyote kupitia vyombo vya habari. Katika mikutano hiyo, kiini cha majadiliano kinaweza kuwa mpango wa kila mwaka au ripoti za kila mwaka na familia zitachangia au kutathmini mpango au ripoti kulingana na sheria na vyombo vya kimataifa. Kwa njia nyingine, hivi majuzi nchini Ethiopia kulikuwa na mchakato wa kufanya upya mkakati wa Kitaifa wa Elimu Jumuishi ambao utatekelezwa kwa miaka 10 ijayo (2023-2032) na familia zilishiriki kikamilifu katika mchakato huu. Wakati wa mikutano hiyo ya mashauriano ya kuandaa mkakati familia zilitoa michango yao kwa kufuata matakwa ya UNCRPD, hasa Kifungu cha 24 na Maoni ya Jumla 4 kuhusu elimu jumuishi. Familia pia hutoa michango yao kupitia taarifa zilizoandikwa kulingana na UNCRPD na Maoni ya Jumla ya 4, na Lengo la 4 la Maendeleo Endelevu, kwa kutaja kanuni za vyombo hivi na kumkumbusha waziri kwamba Ethiopia iliidhinisha na kujitolea kutekeleza mkataba na Ajenda ya 2030.

Zamu yako: Kuelewa sheria kuhusu elimu jumuishi

Ni sheria gani za elimu-jumuishi zilizopo katika nchi yako?

Kitaifa

....

....

....

....

....

Kikanda

....

....

....

....

....

Kimataifa

....

....

....

....

....

Shukrani

Asante timu ya washauri wa kikanda ambao walitoa mwongozo wa mradi, walishiriki maarifa na uzoefu wao ili kuandaa maudhui ya mkusanyiko huu wa zana, waliungana mkono utayarishaji wa zana na rasilimali zilizomo kwenye mkusanyiko huu wa zana:

- Mónica Cortés, Asdown Colombia
- Indiana Fonseca, ASNIC Nicaragua
- Astrid Eliana Cáceres, Asdown Colombia
- Katherine Britto, Sociedad Peruana de Síndrome Down
- Fatma Wangare, Inclusion Africa
- Mihret Nigussie, Inclusion Africa

Tunatoa shukrani kwa washiriki wa Kikundi cha Ushauri cha Kimataifa cha mradi huu, kwa ajili ya maoni yao na uchanganuzi wao muhimu katika awamu za mradi za ukusanyaji wa data, uundaji wa mkusanyiko wa zana na usambazaji:

- Sue Swenson, Inclusion International
- Diane Richler, Catalyst for Inclusive Education
- Deepti Samant Raja, World Bank
- Ruchi Kulbir Singh, World Bank
- Anna Maria Eftimiadis, World Bank
- Hanna Alasruutari, World Bank
- Sian Tesni, CBM International
- Marie Schoeman, Leonard Cheshire Disability
- Dorodi Sharma, International Disability Alliance
- Jane Buchanan, Human Rights Watch
- Kate Lapham

Tunatoa shukrani kwa mashirika yafuatayo ya Watu Wenye Ulemavu (OPDs) kutoka kwenye mtandao wa Inclusion International katika Afrika Kusini mwa Jangwa la Sahara na Amerika Kusini ambayo yalichangia katika ukusanyaji wa data kuhusu njia ambazo familia za watu wenye ulemavu hufanya kazi katika ngazi ya kieneo:

- Asdown Colombia
- Asociación Azul, Argentina
- Asociación de Padres, Tutores y Voluntarios de Personas con Discapacidad de Tarija, Bolivia
- Asociación Sindrome de Down Chuquisaca, Bolivia
- APAPE – Down Syndrome Togo
- APEGADA, Angola
- CONFE, Mexico
- Down Syndrome Association Mauritius
- Down Syndrome South Africa
- FEPAPDEM, Ecuador
- Fikir Ethiopia National Association on Intellectual Disabilities
- Fundación Descúbreme, Chile
- Fundación Visibilia, Argentina
- Inclusion Ghana
- Inclusion Mauritius
- Inclusion Uganda
- Kenya Association of the Intellectually Handicapped
- La Chrysalide, Benin
- Namibia Association of Children with Disabilities
- ProEdu – Inclusive Quality Education, Uruguay
- Sociedad Peruana de Síndrome Down
- Tanzanian Association of the Mentally Handicapped
- UPHLS, Rwanda
- Uganda Parents of Persons With Intellectual Disabilities
- Zanzibar Association of People with Developmental Disabilities